

యొక్క భవిష్యత్తును యాచన ప్రకటించునది పురముగఁ జూపించి యున్నాను. అదియే వ్రాసిన వ్రాత 184 వేదిక విషయమై యున్నది. ఆ గ్రంథము లలో వ్రాయబడిన హేతువు తెప్పియో వానిలోఁ గల విరోధము తెప్పియో అయ్యది హేతుభాసము తెటూరి మఱి యెచ్చటను వ్రాయవలసిన గ్రంథసందర్భమును బట్టి చూడ నీ (2) గుర్తు గల గ్రంథము పై విషయమునకు హేతుగ్రంథ మని వీరభద్రరావుగారి యభిప్రాయముగాఁ జేటవడక పోదు గదా!

ఇట్లు చూడఁగా నీ (1) గుర్తు గల గ్రంథములో నుదాహరింపఁ జూపిన తెలిరెడ్డి చరిత్రములు, తెలిరెడ్డియే లేతాళనాయుఁ డనుటకును, వానిలోఁ గల విరోధములు, తెలిరెడ్డి లేతాళనాయుఁడు కాదు తెలిరెడ్డి గాథ విశ్వాసపాత్రము గాదు తెలిరెడ్డి సమాలపురుషుఁడు కాదు అను మూడు విషయములకును హేతువు లని వీరభద్రరావుగారి యభిప్రాయ ముచ్చటకున్నది. ఈ హేతుహేతుమధ్యావ కల్పనం బెట్టియైన విధి వారు సంకల్పించినవిషయములను సాధింపఁ గలుగునా నేనా యమి నంతము విమర్శించి చూడవలసి యున్నది.

ఈ 184 వ వేదిక మొదటినుండి వెలుగోటివారి వంశచక్రములోనున్న దున్నట్లు తెలిరెడ్డిచరిత్రము వ్రాసి యవంతర మింకను వ్రాసియున్నాడు. —

ఇది వేంకటగిరి రాజుల వంశచక్రమును వ్రాసిన గ్రంథకర్త అయ్యెనని వివేకలక్ష్మణ మని ఘంటసభముగఁ జెప్ప వచ్చును. ఇది ధీమతుఁ బుత్తనాయక చరిత్రమునందును వెలుగోటివారి వంశావళియందును వ్రాయబడిన గాథలకుఁ బ్రత్యేక విరుద్ధముగ నున్నది. ఆ గ్రంథములలోని యసందర్భములను వాది వీ రిట్టి వివేకలక్ష్మణమునకు వ్రాసినట్లు రైది " అని.

ఇందు నూతనముగఁ గల్పించుటయు నది పూర్వగ్రంథములకుఁ బ్రత్యక్షవిరుద్ధం బగుటయు నను రెండురహస్యము లై వారెంత జగవలకుఁ బడినవి. ఏనిలో చేరిరెడ్డి సైన్యసాధికారులకు మూలపురుషుఁడైన బేతాళనాయకుఁడొకఁడగుట రెడ్డిమేకు పగును ! నవీనకల్పనమా ? పూర్వగ్రంథ విరోధమా ? రెండునా ? రెండునన్నచో నవి చేరిరెడ్డి బేతాళనాయకుఁడొకఁడగుట నటులుసాధిం పుగలుగును ? అకభాగ్యవశునకు చేరిరెడ్డి మూలపురుషుఁడుకాఁడనుటకు నేలాటిసంబంధములేదు గదా ! ఇది గాక ఏమి చేరిరెడ్డి మేకు చెదిరెడ్డి మేకు అనువిశ్వయముకలవారు. ఆ ట్లగునపుడు చెదిరెడ్డిగాథలోఁ జై వారు కల్పించిన కల్పమునకు చేరిరెడ్డి బేతాళనాయకుఁడొకఁడని వీరనుటకు నంతమాత్రము సంబంధము గాన రాదు.

ఒకవేళ, బై గ్రంథకర్తలు పూర్వగ్రంథములకుఁ బ్రత్యక్ష విరుద్ధముగఁ గల్పించినారు కాఁబట్టి తన్మూలమునఁ జెదిరెడ్డిగాథ విశ్వాసపాత్రము గా దని చెప్పవచ్చును గదా ! ఆ యంశమున ఇది మేకు పగు నని వారి తార్కర్య మనుకొంద మన్న, నదియు ఘట్టిబువ్వలు లేదు. పూర్వగ్రంథకారలభవమునకు విరుద్ధముగఁ బై గ్రంథకర్తలు నవీన కల్పనలు చేసి యున్నచో వారు కల్పించిన చరిత్రము విశ్వాసపాత్రము గాక పోయినను గాక పోవచ్చును గానిఁ జెదిరెడ్డి గాథయే విశ్వాసపాత్రం బెటులు గాక పోవచ్చును ? అప్రగల్భుం డగునాక కవి తవ్వలకుప్పగా నొకచరిత్రము వ్రాసినచో, దన్మూలమున నాతఁడు వ్రాసినగ్రంథమే విశ్వాసపాత్రముగాక పోవును గాని తర్ఫీతిహియులకు ప్రతాపదుర్బల్యముల రాయదుల చరిత్రములే విశ్వాసపాత్రములు గాక పోవు గదా ! కాబట్టి తెలుగొటివారి నరకచరిత్రకాయల పూర్వ ప్రాకృత విషయములకుఁ బ్రత్యక్షవిరుద్ధముగ వ్రాయుట చెదిరెడ్డిగాథ విశ్వాసపాత్రము గాదని మొదలగువానికి విశ్వాసోక్తి గాదు.

ఇక అగ్రంధములలోని యసందర్భములైన గాథలను జూచి వీరిట్టి వనితల్ని మునకు వెనుదీయఁజేరిరి అని వ్రాయుటచే నీ వనిత గ్రంథముననే గాక ప్రాచీనగ్రంథములందును చెవిరెడ్డిగాథ వేర్వేలు విశముగఁ బ్రాయఃబడిన దని తేటపడుచున్నది. అట్లు గ్రంథములలో వేర్వేలువిధముగ నుండినందున నేదిప్రమాణమో యేది యప్రమాణమో నిశ్చయింపవలసిన లేక, వివిగమనావిరహమునఁ జెవిరెడ్డిగాథయే విశ్వాస పాత్రంబు గా దని తేటకడకపోదుగదా! యనినచో, ఇచ్చట వీరిభద్రరావుగారికి ముఖ్యోద్దేశ్యం బెద్దియో తెలియుఁ దగియున్నది. చేతిరెడ్డి సైన్యసాధనాధికరులకు మూలపురుషుఁ డగుచేతాశనాయుడు కాఁ దని యుత్తరముంది యుపసంహారమున “చేతిరెడ్డి వేంకటగిరి...సంస్థానాధిపతులకు మూలపురుషుం డనునీర్ధాంతము నిలువఁజాలదు” అని వ్రాయుటచే చేతిరెడ్డి చేతాశనాయుడు కాఁ దనియుఁ జై సంస్థానాధిపతులకు మూలపురుషుడు కాఁ దనియు విరూపింతులయే వీరి ముఖ్యోద్దేశ్యమని యేర్పడుచున్నది. ఇట్లుగనవుడు చెవిరెడ్డిగాథ విశ్వాసపాత్రము గాదని భరితార్థము వ్రాయుట యేమిపని? దానివలనఁ బ్రతిష్ఠాశాంతము స్థిత పడనా?

ఇదిగాక, గ్రంథకర్తలు వారివారికి దొరికినట్టియుఁ దోఁచినట్టియు విశేషములను బురస్కరించుకొని చరిత్రములను వ్రాయుట లోకప్రసిద్ధంబై యున్నది. అయ్యది యగ్రాహ్యంబు లగుచో వీరిభద్రరావు గారు కృష్ణదేవరాయుడు దానీపుత్రుఁ డను విషయమునందును గాకతి చారితులవిషయమునందును దుద్రచేది తండ్రివిషయమునందును ప్రాచీన విషయము పూర్వగ్రంథములకుఁ బ్రత్యక్షవిరుద్ధముగా వచ్చుదని తాను దీక్షింప వలసి వచ్చును! కాబట్టి పూర్వము ప్రాచీనచరిత్రము అకు శేషముగ నుండుటమాత్రము తప్పు గాదు. సై వారిగన్న విశేష

మును మోక్షము కేగదా నూతన గ్రంథములు నారంభించును. కానిచో వెనుకటి గ్రంథములవలననే గతార్థ మగుచుండ నవినులయారంభములు విఫలము లగును. కాన, వెలుగోటివారివంకచరిత్రకారులు పూర్వ గ్రంథములకుఁ బ్రత్యక్షవిరుద్ధముగ వ్రాసివా రని మాఱుట తగదు. మాజీనను = భక్తి లేదని లకునే న కాంతో వ్యాధి." అను న్యాయమున స్వేచ్ఛసిద్ధి యెవం గాఁజూడు.

మిటియు వీరభద్రరావుగారు తమకృష్ణదేవరాయలచరిత్రయొక్క మూడవ ప్రకరణమున 119 పేజీలో, "అయినను దోషవంశము లగు గ్రంథములు వ్రాయఁ బూనుటకన్న మిన్న కుండుట యుత్తమం బని యూర కుండ వచ్చునా? ఊకుండ రా దని నేను దృఢముగాఁ జెప్పెదను. మన గ్రంథములలోని దోషములు మిగతావారి వాటివారు సంస్కరింప వచ్చును. అట్టి యుద్దేశ్యముతోనే బ్రహ్మశ్రీ సుకుమార శ్రీరామమూర్తిపతులుగారు, రాయలహద్దకు కందుకూరి వీరేశలింగవంతులుగారు కవులచరిత్రములను బ్రకటించినారు." అని వ్రాసియున్నారు. ఇందువలన గ్రంథకర్తల యుద్దేశ్యము వీరవేదాంగం జేట కలుపబడినది. ఇట్టి యభిప్రాయముననే కాఁజూలు వద్దనాయకచరిత్రాది పూర్వగ్రంథములయందుఁ దమకు దొరకినట్టియుఁ దోచినట్టియు విశేషములను మరస్కరించుకొని ఇప్పటివారికిఁ గొండటికి దోషవంశములుగాఁ జూపజేడువిషయములను వ్రాసి యుండవలయు. ఏని నమ్మింటిని గనుపించియే కొన్నిచోట్ల ఏ వెలుగోటివారివంక చరిత్రకారులు పూర్వగ్రంథములను సంస్కరించి కొన్నివిశేషములు వ్రాసినారు. ఈయంకము వీరభద్రరావుగారే చక్కగఁ గనిపెట్టి యున్నారు. ఎట్లన, ఆరువ ప్రకరణముయొక్క 282 వ పేజీలో, "నామ దేవరాయలయొక్కవంతును, వద్దనాయకచరిత్రమునందును, వేంకటాద్రివారి వంశావళియందును రావువంశీయచరిత్రమునందును చానినెల్లఁ

బుగ్గిరించి సంస్కరణము గావించి నవీకరింపగ వ్రాయఁబడిన తెలుగులోని వారి వంశచరిత్రమునందును " అని వ్రాయఁబడెనను, ఆపేటలోని పుట్నాటలోఁ బైగ్రంథములవాసులు పెక్కని " మొదలగు గ్రంథములలోఁ దనివంశమును గూర్చి యనందర్యము లయినవిషయములు గల వని యూహించి ..... వ్రాయించినది " అని వ్రాయఁబడెనను, ఈ 186 పేజీలో " వానిలో ననందర్యములను వాచి " అని వ్రాయఁబడెనను స్పష్టముగఁ జేటవలసి యున్నది. ఇంతదూరము తెలిసి (వెలుగుటివారివంశచరిత్రకారులు పూర్వ గ్రంథములకు విరుద్ధముగ వ్రాయఁటకుఁ గారణము గనిపెట్టి) వ్రాసిన పీఠభద్రరావుగారు, " ఇదివఱకు పద్మనాభాచరిత్రమునందు వెలుగుటివారివంశావళియందు రావువంశీయచరిత్రమునందు వ్రాయఁబడినగాథలకుఁ బ్రత్యక్షవిరుద్ధముగ నున్న వని వ్రాయవచ్చునాకీ " వానిలో ననందర్యములను వాచి " అను స్వకీయలేఖనముచే నిది విరోధించు వని యేల భావింప రైలో వింతగా నున్నది. ప్రాచీన గ్రంథములలో ననందర్యము లున్న వనియు, వెలుగుటివారివంశచరిత్రకారులు వానిని సంస్కరించి సూతనముగ వ్రాసినా రనియు, దాము వ్రాసిన వ్రాతచేతనే ప్రాచీనగ్రంథ విషయము లగ్రాహ్యము లనియు, సీసవీస గ్రంథవిషయములు గ్రాహ్యము లనియుఁ జేటవడుటలేని " ఇదివఱకు...వ్రాయఁబడినగాథలకుఁ బ్రత్యక్షవిరుద్ధముగ నున్న " దని దీనియం కగ్రాహ్యత తోఁచునట్లు వ్రాయఁట తమయొక్క లేఖనముచేతనే విరోధించును గదా !

ఇది గాక, పూర్వగ్రంథములలో వ్రాయఁబడినవిషయములను తర్కములుగా నుండినట్లు వ్రాయఁటవలన నది యప్రమాణము లనియు నందువలన నవీనగ్రంథములోని విషయములు ప్రమాణవంతము లనియు

నేర్పడుచున్నది గాన. బావికి బరస్పరమును జేప ప్రియరంబులకు జోతః బ్రత్యక్షవిరోధంబు నహజగుణముగా నుండ చానిని జోషముగా నెన్నుట యుచితంబు గాదు.

ఒకవేళ తోకమున నూతనముగ గ్రంథములు వ్రాయువాడు ప్రాచీనగ్రంథస్థ విషయములకు విరుద్ధముగ వ్రాయవలసినపుడు ప్రామాణిక గ్రంథములతో, కావనములతో అవలంబముగఁ జేసికొని వ్రాయుచున్నాడు. అట్టివెలుగోటివారి వంశచరిత్రకారు లేప్రమాణముల వనలంబించియు వ్రాసినవారు కాదు అని యాశంకింతు లేమో?

దీని మొదటిసమాధానము.—వీరభద్రరావుగా లేప్రమాణములను బట్టి పూర్వగ్రంథము లసందర్భములుగ నున్నట్లును నీవవీరగ్రంథము తత్సంస్కరణ పురస్పరముగ వ్రాయఁబడినట్లును నుడివిరో అవేయే ప్రమాణములుగా గ్రహించునది యని.

రెండవది.—నూతనముగ లభించిన బేతాళచరిత్ర మనుద్వివద కావ్యములో వ్రాయఁబడిన యనేకవిషయములను పద్మనాథకచరిత్రాదులతోను వారివారి వంశచరిత్రములలోను గల కొన్ని విషయములను బరస్పరించుకొని పై చరిత్రకారు లట్లు వ్రాసియున్నారు కాఁబట్టి యాయాశ్చర్యమున కవకాశము లేదు అని. ఈ విషయము వెలుగోటివారివంశచరిత్రముయొక్క యుపోద్ఘాతము 4 వ పేజీని చదివడఁగలదు. ఇట్లు మొదటిపేతువు ముగిసినది.

రెండవపేతు విటలున్నది.—“హేమాద్రిరెడ్డి ధనమునుబాటి పెట్టి కావనమును వ్రాయించె నని వీరు కల్పించినారు..... హేమాద్రిరెడ్డివకంప లేవ రెత్తలేదు...పద్మనాథకచరిత్రములో మూలపురుషుఁ బాదికగన్నాధరా పని చెప్పి యుండఁగా హేమాద్రిరెడ్డి యని మాత్రమే గ్రంథమునఁ జేర్చి నియున్నారు...పోర్తిరెడ్డి అదికగన్నాధరాపు నాడు

ములు గాని, హేమాద్రిరెడ్డి వామము గాని శేషస్థానాదిరెడ్డి దొడ్డి క్కసాదికాపవనములలోఁ గానరావు = అని.

ఇదియు వెలుగోటివారివంశచరిత్రముయొక్క యపోహారపు నాల్గవపేజిపరికిలమువలననే దర్శనలాంబలి గాక చూడదు.

ఇంతమాత్రమే కాక వీరభద్రరావుగా రి యాంధ్రచరిత్రగ్రంథో పోహారమున "వెలుగోటివారివంశచరిత్రమునామూల్యగ్రంథముగాఁబడింది తని" అని వ్రాయుట చరిత్రకారు లాయాగ్రంథములను జదివి వ్రాయు సంప్రదాయములను జూచి వ్రాసినవ్రాతయే కాని పై గ్రంథమును నిజ ముగఁ బఠించి వ్రాసినవ్రాత గాదని యేర్పడుచున్నది. వెలుగోటివారి వంశచరిత్రముయొక్క యపోహారపునాల్గవపేజిలో "పిల్లలమట్టిలో శివార్యకుం డగు రామలింగముకొద్దనుండిన శేతాశచరిత్ర మిన్ముగ్రంథ ములో నీశేతాశనాయనిప్రవీణామహాః డగు ముంజరాజనకుఁ ఁ హార్యము హేమాద్రిరెడ్డి విక్రమరెడ్డి వీరభద్రారెడ్డి మహీపతిరెడ్డి ము క్కంటారెడ్డి రామలింగారెడ్డి యని యాఱుగునపురుషులు వ్రాయఁబడి యున్నారు" అని వ్రాసి యాగ్రంథకర్త లచ్చటచ్చటఁ దచ్చరిత్రము లోని హేమాద్రిరెడ్డివృత్తాంతముల నుపయోగించి యున్నారు గద ! ఇట్లాచరిత్రముయొక్క నాల్గవపేజిలోనే యంతవ్యక్తముగ వ్రాయఁ బడిన హేమాద్రిరెడ్డి పేరే చూడని యావీరభద్రరావుగా రాగ్రంథము "నామూల్యగ్రంథముగాఁ బడిందితిని" అనివ్రాయుట పై చరిత్రముననే కాని నిజముగ దానిం జదివి కా దని యేర్పడుటయే కాక గ్రంథమునూడక గ్రంథకర్తలనుమాటు దుస్సాహసంబని మఱియొకటి యేర్పడుచున్నది.

దీనినికే యెటు లుండినను మూర్ఖగ్రంథములలో లేనట్టి హేమా ద్రిరెడ్డి వామమును సూక్ష్మగ్రంథకారులు వ్రాయుట, తేలిరెడ్డికిఁ జెన రెడ్డివామము లే దనుటయు గాని తేలిరెడ్డి సూరపురుషుడు కాఁడను

అటు గాని ఇవిరెడ్డిగాధ విశ్వాసశక్తియు గా కనుటకొన గలిగి కారణము గాఁ జాలదు. అట్లు కావచ్చును.

శ్లో. అనిర్లోపితకార్యవ్య వాగ్దాలం వాగ్విస్తో దృఢాః
అనుష్ఠాయమున నీవాగ్దాలంబంతయు నిరర్థకంబు. ఇట్లు ప్రతి హేతువు
సందును వివాదంసులు పరిశీలించఁ బ్రార్థింపఁబడుచున్నారు.

ఇ.గ. దృఢీయహేతువు నిమగ్నంబుబడుచున్నది. అది క్రింది
విధముగ నున్నది.—“చేతిరెడ్డి బీడవాఁడై యోరుగంటలో బీరభ
టుఁడై కొన్ని దినములు గడిపె నని పూర్వపుగాధలలోను వేంకటగిరివారి
పంచావలిలో నింకాకరితిగాను రావుపంఠీయచరితములో నుపయోగకరితి
గాను...లేచనితోఁ జెవిరెడ్డి చెప్పినట్లు భేదముగా నున్నది” అని.

ఇ దంతయు నెనుక వ్రాసినగ్రంథము వలననే నిరస్తం బగుచు
న్నది. వాస్తవస్థితీలోఁ బూర్వగాఁతైక శరణులు లగుచరిత్రగ్రంథ
ములలోఁ బరస్పరవిరోధము లుండుట దవ్వగా నెప్పు డగదదు. ఎంతో
కనిన, వారివారి కుపలబ్ధులు లైన వృత్తాంతములను బురస్కరించు
కొని వారు వా రట్లు వ్రాసి యుందురు కాని వేఱు గాదు. యోగ
క్షణపంపెన్ను లైనమహాత్ములు వ్రాసినరామాది చరితములయందే
యెన్నెన్నో భేదములను జూచుచున్నారము. ఇటు లుండ నిప్పటికాదే
పూర్వులగాధలలో నిజము కనులఁ జూచినవారు గాని యూర్వక్షాత
సంపన్నులుగాని లేరు కాఁబట్టి దేశ కాలములవిచిత్రమువలనను భ్రమ
ప్రమాదాదిదోషములవలనను బరంపరగాగాధలుబహుకాళులైయిందేక
తీరవు. వాని ననువరించినయిప్పటిచరిత్రములు భిన్న భిన్నప్రకారములై
యిండువనుట చెప్పఁబడిలేదు. ఎటులైన నిదివా రభిసందినవైమోహము
విషయములకు హేతువు గాఁజాలదు. కాన నీలేఖనము వారీయట్లే
శక్యమును నిర్వహించక నిష్కలం బగుచున్న దని తెలియునది.

ఇక నాల్గవ హేతువు విమర్శించుచున్నాము. తద్విధంబు క్రిందికి లిగఁ జూపెట్టెడు. — “రేచఁడు మూఁడువరములు గోరినట్లు పద్మనాథుఁడ చరిత్రమునందును నాల్గవరము లిచ్చినట్లు పేకటగిరివారివంశావలియందును దెప్పి యుండఁగా వెలుగోటివారివంశ చరిత్ర మనునీనూతనగ్రంథమున నొక్కవరమే వేర్కొనఁబడినది. ” అని.

ఏరు పలుమాఱుఁ బ్రసక్త మైనవిషయమును వదలి యప్రసక్త మైనవిషయములకుఁ బరువడుట యనుచితంబుగా నున్నది. తేదిరెడ్డి భేతాళనాయుడు కాఁ దనియు మూలపురుషుడు కాఁ దనియుఁ తెలిరెడ్డిగాథ విశ్వాసపాత్రము గా దనియు నిర్వహించుట గదా యిప్పుడు ప్రసక్తము. దానికి నూతనగ్రంథకారులు ప్రాచీన గ్రంథవిరోధముగా వ్రాసినా రని కనఁబడుట యేమి నిర్వాహకము కాఁ గలదు. స్వపక్షము నిర్వహించకయే తరవక్కునిరాకరణము తగ దని యేల తలంప రైరో వింతగా నున్నది.

ఒకవేళ నూతనగ్రంథకారులం దూఱుటయే ఏదివరమోద్దేశ్య మునొన్న నది యాశామోదకభక్షణంబే కాని నిర్వహించునది కాదు. ఎందు కనిన, పూర్వగ్రంథముల విరోధము మూలమునఁ గదా నూత్నగ్రంథములను దద్దరింపక రైలను దూఱుచున్నారు. అవిరోధము నిరూపించఁ జాల రనియు నెట్లో పోవఁగింత మన్న నది స్వప్రతిజ్ఞాతములను నిర్వహించదనియు వెనుకఁ బలుభంగుల వ్రాయఁబడుటయే కాక ముందును వ్రాయఁబడును గద. ఇది గాక, “తాతస్య హవోఽయః”నిలి బ్రువాణాః డౌరం జలం కేపురుషాః పిబంతి” అనువ్యాయమునుబట్టి ప్రాచీనులు వ్రాసినా రన్న మాత్రమునఁ జరిత్రములు విశ్వసించఁబడవు కాననాదిప్రమాణములు దొరకక యెట్లో వ్రాసినప్రాచీన గ్రంథముల నావరింపవలయు నని నియమ ముంచుకొన్నచో పవిత్రగ్రం

భయాలను బ్రహ్మయే లేకపోవును. సత్యము మునుంగునడును. కాబట్టి యట్లంగీకరింప వలనుపడదు.

మితి యే మనిన, కాసవాదిప్రమాణములు లభించినపుడు వానిమూలమునఁ బ్రాచీనలేఖనముల నుపేక్షింపవచ్చును. ఇట్లు రెలఁచియే పైగ్రంథకారులు ప్రమాణముగ నొకవరమునే స్థాపించి యున్నారు. ఈవరముల విషయములోఁ జైనూతనగ్రంథకారులే కాక శ్రీయుత అక్కిరాజు ఉమాకాంతముగారు కూడఁ బల్నాటిపరచరిత్రో పోద్ధాతమునఁ గ్రిందివిధముగ వ్రాసియున్నారు. — "వాని (లేచని) యభివృద్ధికారము చెవిరెడ్డితనగోత్రనామము లేచర్లగామార్చి నదియుఁ దచ్చరిత్రమునందు వ్రాయఁబడి యున్నది. లేచిరెడ్డి కాకతీయగణపతికాలములో నున్నవాఁడైన ట్లసంస్థానాధిపతులచరిత్రమువలనఁ దెలియఁ గలదు. గణపతిలేవుడు 18 వ శతాబ్దమున నుండినవాఁడు కనుక వేంకటగిరిసంస్థానాధిపతులు 18 వ శతాబ్దమునుండియే లేచర్లగోత్రమువారై దని దీనిచేఁ బలును. వెలమయు లేచర్లగోత్రమువాఁడు నైన బ్రహ్మనాయకు 18 వ శతాబ్దమునకుఁ బూర్వముండే యుండుటచేతఁ దైఁ తెప్పఁబడినలేచిరెడ్డికథయొక్క యాధార్యమును సంశయింపవలసియున్నది. వెలుగోటివారు బ్రహ్మనాయనివంశమువారి అయి యుండురు. వీరిగోత్రమునకు లేచర్లనామము లేచిరెడ్డినుండి గాక అంతకుఁ బూర్వమునుండి వచ్చుచున్న దని నమ్మవలయును. లేచర్ల యనుగ్రామమువలన గోత్రమున కాపేస వచ్చి యుండును " అని.

కాబట్టి ప్రమాణమునకును యుక్తికిని విరుద్ధములైన ప్రాచీన గ్రంథలిఖితవిషయములను వ్యతిరేకుల రహస్య గాదు. అది పూర్వ గ్రంథవిరుద్ధముగా నెవ్వఁ దగిలదియుఁ గాదు.

అయితప్పేమో విటు బున్నది. — " ఇదియును గాక గణపతి లేవుడు చెవిరెడ్డిని నమ్మనిదివరకువారే

శ. నా బాదగ నుకపించులు

నేడుక బేతాళుఁ డనుచు నేమటు దిఫలా

లోడిను నుతింప విమరుల

కోడక యవ్యభుడు భాత్ర నొగి వెలు వొందెగా.

అని చెప్పఁబడియుండఁగా, నూతనగ్రంథమున గణపతిచేత్రుడు బేతాళ నాయఁ డని పాఠవనాదు మిచ్చె నని చెప్పఁబడినది. ఇట్టిగ్రంథము లందుఁ బరస్పరవిరుద్ధము లైన విషయము లనేకములు గలవు. అని.

ఇది యేమో కాని ఏమి మాటిమాటికి న్వప్రతిష్ఠాతాంకమును నాడువలది పరమావధియుననే పాటుపడుచున్నాడు. ఇందువలన నేను విధిలేక వ్రాసిపనిచయమున వ్రాయవలసి నచ్చుచున్నది. నూతనగ్రంథ మునఁ బూర్వగ్రంథవిరోధము లున్న యెడల నాగ్రంథ ముగ్రాహ్యం బని యేర్పడిన నేర్పడ నచ్చును గాని లేకరెడ్డిఁ జెవిరెడ్డియనుచేరు లేకనియు నారెడ్డి మూలపురుషుడు కా డనియుఁ జెవిరెడ్డిగార విశ్వాసపాత్రులు గా డనియు నెటు లేర్పడఁ గలదు?

ఇదిగాక, ఏమి వ్రాసిన “నా బాదగ నుకపించులు” అను పద్యము పద్మనాభికచరిత్రములోను, వేంకటగిరివారివంశావళిపద్య కావ్యములోను, రావువంశీయచరిత్రములోను గానవచ్చుచున్నది. గాన విధిలో నొకచానిం జూచి వ్రాసియుండు కని చెప్పక తప్పదు. ఇట్లుగ నుత్తరు దీవిపూర్వోత్తరసంకర్షములు ఏమి మాదిసవాదు కా కని చెప్పుకలసియున్నది. ఎందుకనిన, దీనికిఁ బూర్వమిందు. —

ఉ. బేతము లిద్ది నేడుక నుతింప నభాసదు లెల్ల మెచ్చఁగా
జూసిగఁ లే రొనంగి మలవర్ధనుఁ డి ఘనుఁ డందుఁ బల్కఁబా
గొళకరూకరాటకులేకన్నడకోకగినిండ్లుమాగధా
ధీశులలోనఁ తెంపు గను ధీకరే ■ పని యెంచి పందిమా.

అనుచున్నాను, దీనికి బరచుము

సీ. నాగభైరవున కానందంబు పరుకొత్త

నరబలి గావించిఁ నిలి వహించెఁ

బరగ బంధమునకు నర మిచ్చి లేచెన్

గోమ్రుడై కీర్తి చేకొని మెలంగెఁ

బిల్లలమట్టిపైఁ బడుగు పద్మ గదంగి

గదఁ బూని యుద్ధతిఁ గదిసి వ్రేసె

బేతాళుఁ డనుచెంచిఁ భీకరస్థితి న్నిన్

వెలవక మాటాడిఁ నరము లందెఁ

గాకతీర్వయఁ జలమిఁ బ్రకాశముగను

ధరణిఁ బిల్లలమట్టి బేతాళుఁ డనుచుఁ

బిలువ భాద్రీశు లెఱుంగఁగఁ బేరు గాంచె

నరవిదిమలప్రభావ మెం నని నుతింతు.

అనుచున్నాను, నై గ్రంథములలో వ్రాయబడినది. ఏదిలో—

■ వాసిగఁ బే రొసంగి కులశర్వముఁ దీర్చునుఁ డంచు || అనియు || కాక
తీర్వయఁ జలమిఁ బ్రకాశముగను, ధరణి బిల్లలమట్టి బేతాళుఁ డనుచుఁ,
బిలువ భాద్రీశు లెఱుంగఁగఁ పేరు గాంచె || అనియుఁ చెప్పబడనఁ జెది
రెడ్డికిఁ గాకతీర్వయంచు బిల్లలమట్టి బేతాళుఁ డనుచు దనాచుము నొసంగ
పని యేర్పడుచున్నది. దీనింబట్టి యేకత్వద్వద్వయమభ్యయున నున్న
నాఁచాదిగ || అనుచాదిగ గణపతి దేవుడు నమ్మనించి బిల్లలమట్టి బేతా
ళుఁ డని పే రొసంగినాఁడనియిది యిది యర్థము కాఁ దగియున్నదనుట
తెల్లము. ■ వాసిగఁ బే రొసంగి... పందివక. నాఁచాదిగ || అనుగ్రంథ
సంపర్కమును జూచిన నట్టివానికైన నీయర్థము కాకపోదు కదా!

ఇట్లుండఁగా రాత్రుగాని || గణపతి దేవుడు చెవిరెట్టిని నమ్మనిం
చివరయవార, నాఁచాదిగ..... చెలువారాడ. అని చెప్పు

యందుగా నూతనగ్రంథమునందు బెతాళనాయకు డని గణపతిదేవుడు పొరుషనామ ముసంగ నవీచివ్వఁబడి యున్నది. " అవివ్రాయుట, యేలమ్మారోత్తరపద్యార్థసంకర్షములు చూడవిదోష మని చేటు పడుచున్నది. కవులు బేతాళుఁ డనుచు నుతిండుటకు గణపతిసమ్మానము హేతువు కావలయు. గదా! అయ్యది నామప్రదానగర్భంబు గానిచో నేలాటిసంబంధము లేక హేతువు గాకపోవు ననుట వ్రాయఁ బనిలేదు. ఇంక సువ్యక్తముగా నవ్యవహితపూర్వోత్తరపద్యములు గణపతిదేవుడు చెవిరెడ్డికిఁ బిల్లలమట్టి బేతాళనాయకు డని పొరుషనామ మిచ్చె నని చాటుచుండినను దానిం గనక ఏ రిల్లు విరోధోద్భావనము నేయుట యెట్టిదో వారే యాలోచింప వచ్చును.

ఒకవేళ "గణపతిదేవుడు బేతాళుఁ " డనియే నే రొసంగి యుండఁగా బేతాళనాయకు డని పొరుషనామ మిచ్చినట్లు వ్రాయుట విరుద్ధము గదా! అని యందురేమో. వాస్తవ్యుతిలో గణపతిదేవుడు పిల్లలమట్టి బేతాళుఁడనియె నామ మొసంగిసండునఁ బిల్లలమట్టికల్పమును పదలి ప్రయోగించఁబడువట్టి బేతాళనాయకుడు బేతాళనాయకుడు బేతాళ రెడ్డి బేతారెడ్డి అని మొదలుగాఁ గల పన్నియు నట్టి పనియే (గణపతి దేవదత్త పొరుషనామవిరుద్ధము లనియె) నుడువవచ్చును. అయినను, కవులు గ్రంథములలో నిమిచ్చునపుడు పంచరూపుసారముగఁ బిల్లల మట్టికల్పము లేకయు, నాయక రెడ్డికల్పములను కేర్పియుఁ బ్రయోగించుచున్నందునను లోకమునఁ దడనుసారముగ వ్యవహరించుటవలనను వి పన్నియు బేతాళపదమునుబట్టి యిందుక న్యూనాధికాక్షరములతో వేర్వది యర్థభేదము లేవికల్పము లగుటవలనను తెలుగోటివారిపంజీచరిత్రములో బేతాళనాయకు డని పొరుషనామ మిచ్చినట్లు వ్రాయుటనీ పది కాది పేలు కాదు. ఒకవేళ సార్వభౌముడు ప్రీతితోఁ బిల్లలమట్టి బేతాళుఁ డనియె పిలిచినను లోకులు చాలను బిలుచునపుడు నాయక

పదము రెడ్డిపదము మొదలగుగౌరవవాచకములను తేల్చియు కదా పిలువెను. కాన విడి దోషముగాఁ గనుపట్టదు.

ఇంక నేమైన నిట్లందురేమో. రావుగారు తేతాళవాయదనునది యె పొరుషనామముతోదని వాదించుచుండఁగాఁ బిల్లలమట్టికల్పముతోఁ గూడినదిసైతము పొరుషనామ మని నుడువుచున్నా రిది యెంతో వింత గానున్న దని. అట్లు తలంపరాదు. ప్రమాణసిద్ధంబైనదానిని వట్టిమాటలతోఁపరసిండుట పొసంగదు గదా! దీనికిఁ బైఁ తేక్కొనఁబడిన గ్రంథములలోఁ జెవిరెడ్డికి గణపతిదేవుడు “పిల్లలమట్టితేతాళుడు” అనిపొరుషనామము నొసంగె నని ప్రాసియుండుటప్రమాణం బగుటయే గాక యిది పొరుషనామము కా దని వాదించువారి కేయాభారము లేకుండుటయు అటుగా బ్రతికూలప్రమాణంబు లేకుండుటయు మొక ప్రమాణముగ నెన్నందగును గదా!

పై గ్రంథములు వీరలను సూచ్యయే వ్రాయఁబడిన వని గాని, వీరలప్రేరణముననే వ్రాయఁబడిన వని గాని, బట్టులపొగడ్త లని గాని, తీసివేయుట యుచితంబు గాదు. గ్రంథము లెవ్వరిచేత నేనిధముగ వ్రాయఁబడినవైనను వానిలోఁవివిషయములు సప్రమాణంబు లైనవైతదు నిరాకరింప నర్హంబులు గావు గద! ఇది గాక పద్మనాభునిచరిత్రము లోనిపద్యములను గొన్నింటిని చామే వీరభద్రరావుగారు పదవక్రకరణ మునప్రమాణములుగా నెత్తికొన్నారు. ఆగ్రంథములప్రమాణము లని వాత్సర్యం దీసివేసినచో వానిలోఁ గలపద్యములను ప్రమాణములుగా నెత్తికొనుట తగదు గదా! కాబట్టి ప్రమాణసంశంబు లైనవిషయములను గ్రహించుటయందు గ్రంథకర్తలయొక్క దోషములు త్రొక్కివేలకూలభాషము నొంద నోవిధము. మిటి యేమనిన, వారలచే వ్రాయఁబడినవిషయములు ప్రబలప్రమాణ విరుద్ధంబు లైనచో సప్రమాణం

కాని కాలపు. కావుననే «శూరుల జన్మస్థానము» అని యుండ. అదిగా వీరభద్రరావుగారు పదవప్రకరణమున వ్రాసినపద్యములు ప్రబల ప్రమాణవిరుద్ధము అని చూపి రద్దీమర్శమున నిరసించగలము. అట్లు చెవిరెడ్డి ■ పౌరుషనామము కాదని ప్రబలప్రమాణము చూపినచో నిదియు సగ్రాహ్యంబే యగును. అట్లేచ్చటను గానరా నందునను, వ్రాసినగ్రంథములలో నిది పౌరుషనామ మని వ్రాయఁబడి నందునను నిది ప్రమాణసిద్ధంబై యున్న దనుటకు సందియము లేదు.

ఇంతియకాదు. దీనికి నెఱ్ఱకృపానమ్మశాసనము ప్రబలప్రమాణం బని చెప్పుచున్నాను. ఎందుకనిన, దానిలో «శ్రీమతు రేచర్లపిల్లలమట్టి తేతిరెడ్డి పెండ్రము» అని వ్రాయఁబడినదికదా. ఇది 183 వ పేజీలో రావుగారిచే గూడ వ్రాయఁబడినది. ఆశాసనమున, రేచర్ల తేతిరెడ్డి యని వ్రాయవలసి యుండగా రేచర్ల పిల్లలమట్టి తేతిరెడ్డి యని వ్రాయుట «పిల్లలమట్టి తేతిరెడ్డి» అని గణపతిచేప్రభు చెవి రెడ్డికి పౌరుషనామ మిచ్చి యుండె ననుటకుఁ బ్రబలనిదర్శనమై యున్నది. ఇది గృహనామమై యుండినచో, నామిరెడ్డికి గూడ నుండ వలయు. వారిశాసనద్వయమునందును రేచర్ల నామిరెడ్డి యని మాత్ర మే వ్రాయఁబడినది కాని పిల్లలమట్టికబ్బము వ్రాయఁబడలేదు. వీర లిరువురు సహోదరు లని వారె వ్రాసియుండుటమట్టి తేర్చుకొనగృహ నామములు గలవా రనుటకు ఏలు లేదు. కాబట్టి యిది తేతిరెడ్డికి లిరుదనామ మని యంగీకరింపక దవ్వదు. మెరుక వ్రాసినగ్రంథములు గూడ దీనికి సహకారు లగుచున్నవి. కాన లిరుదనామ మనుట నిది ప్రబలప్రమాణమై యున్నది. తేతిరెడ్డి పిల్లలమట్టిలో వసించినం దుక్క గలిగిన వాడుకమట్టి యట్లు వ్రాసియుండు రనుకొనుటకు ఏలు లేదు. గ్రామాంధ్రములలోఁ బిల్లలమట్టి తేతిరెడ్డి యని వ్యవహార ముండినను పిల్లలమట్టిలో నావ్యవహార ముండదు కద! కాబట్టి

వాడుక వసుధరించి వ్రాసి యుండు రనుకొనుటయు నావృద్ధుఁ డిట్లు
రైవను స్వగ్రామములో నాగ్రామినామము వ్రాయుట లేదు. దీనికి
బట్టియే నామిరెడ్డి వ్రాయలేదు. కాబట్టి చెవిరెడ్డికి గణపతిచేత్రుఁడు
పిల్లలమట్టిచేతాఁకుఁడు అని పొరుషనామము విచ్చినాఁ డనియు, వానిని
బట్టి కాసనములో “లేచర్ల పిల్లలమట్టిచేతిరెడ్డి = యని వ్రాయఁబడిన
దనియు, నందువలన చేతిరెడ్డి చేతాళరెడ్డి చేతినాయుఁడు చేతాళనా
యఁడు అనునామములు వాడఁబడుచున్న వనియు నెఱుంగువది.

ఇంతియ కాదు. గణపతిచేత్రుఁడు చెవిరెడ్డి కిపొరుషనామ
విచ్చినాఁ డనువిషయమును ఆకాసనస్థ మగు “రెన్నా క్రస్యా” మ్మను
శ్లోకములోని “ఖ్యాతో చేతః = అనునది కూడ వెల్లడిపఱచుచున్నది.
చేతః డని ఖ్యాతుఁ డైనవాఁ డని దీని యర్థము. గణపతి చేకొనఁగ
ఘనవృత్తినుండి కవీంద్రులు మున్నగువారు వేడుకతో నీనామమే వాడు
చుండుటను బట్టి చేతః డని ఖ్యాతి నందినవాఁ డని దీనియభిప్రాయ
మేర్పడుచున్నది. ఇంకొకవిశేషము. చెవిరెడ్డికి గణపతిచేత్రుఁడు పొరు
షనామ మొనంగుటకుఁ గారణం బగు చేతాళవృత్తాంతము సరిజేత
ముగ నీకాసనములో సూచింపఁబడినదయ్యాదుఁడు. ఇందు “చేతనదండ”
అని సూతనిరుదము వ్రాయఁబడినది. ఇందుచేతనను (చేతాఁకుని)
దండించినవాఁడు (ఎదిరించినవాఁడు) అనువర్థమును తెప్పుచున్నది. ఇది
చేతాళవృత్తాంత సూచకమైన సూత్రముగా నున్నది. చేతన చేతన్న
చేతఁడు చేతాఁకుడు మొదలగువాని కరణగా లేదము లే డని వ్రాయించి
అని లేదు కాబట్టి యాకాసనమున ఖ్యాతో చేతః అనియు లేచర్ల
పిల్లలమట్టిచేతిరెడ్డి అనియు చేతనదండ అనియు తెల్పఁబడఁజే
తేతాళవృత్తాంతము అనఁగాఁ. చెవిరెడ్డి చేతాఁకు నదిరించినవాడ
మిచ్చి గణపతిచేత్రుఁడు పిల్లలమట్టి చేతాఁకు డని పొరుషనామ మిచ్చి
ననువృత్తాంతము సరిజేతముగఁ దెలియవచ్చుచున్న దనియు నదియే

తేజాళ వేరితము మొదలగువానిలోఁ గొంతయునివరముగఁ జెప్పఁబడినదియిది. అదృష్టవశాత్తూతాదులలో నింతగొంత పెల్లడిగా ప్రాయశః అభివదనియింపిని నన్నింటిని సవరించి వెలుగోటిపారివంశ చరిత్రమునఁ బై విధముగ ప్రాయశః అభివదనియిం దెలియం దగ్గఱున్నది. ఒక శేఖః అచిరములు ప్రాయశః వారు కొన్నియంతములను యథాశ్రుతముగ వివరించి యుండుదుగాక, కొన్నిప్రశంసావాదము లుండిన నుండంగాక, ఇంతమాత్రమునఁ జరిత్రాప్రామాణ్యము రాఁ జోదు గదా. ఇట్లుండ నూతనగ్రంథమునఁ జాతుపవాదు మిని విరుద్ధముగ వ్రాసినా రనియిది, నవికల్పమునకు చెరుచీయై రనియు, చెవిరెడ్డిగాథయే విశ్వవశాత్రులు గాదనియు మున్నగు కోలాహలం బంతయుఁ బరిశుద్ధ సిద్ధుల కాని దేటు గాఁజోడు.

168 వేదలో రాత్రుగారు "చేతనదండవాఘము" అని వ్రాయుటవలన చేతనదండ అనుదానికి వా రా యర్థమును జేసినారనియు, నందువలనఁ బైయర్థము కా దనియుఁ దలంపరాదు. వారు 178 వేదలో "ఏ వి రిదువురు కాకతి ప్రతాపరుద్ర గణపతిప్రకవర్తులకు శృత్యులై" యని మొదలుగా చేతిరెడ్డి ప్రతాపరుద్రగణపతుల శృత్యులై యుండినట్లు వెనుక వ్రాసి కూడ చేతనకింద దండ వాయుకు డని యెట్లు వ్రాయఁగలరు? చేతన అనువాఁ దెవడు? ఎవలు వ్రాయఁబడినవాఁడు? కాకతియెఁదా? అన్యఁదా? కాకతిచేత రాత్రైవచోఁ గాలము మిక్కిలి దూర మును గదా! ఈచేతరాజువడు నేకదండవశాల్వమునందమువను చెవిరెడ్డి వదిలెందవశాల్వమునందము నమునున్న వాడు. వీరభద్ర రాత్రుగారుకూడ నీయార్థవర్తితముయొక్క ధైర్యవ్రతకరణములో 160 వ వేదలోఁ = చేతరాజు పదునొకదండవశాల్వాలవంతులను నాంధ్రదేశములోని పట్టిసాయిరమందలనును ఇది పాలించెను" అని వ్రాసినారు. అన్యఁ దగుచో స్వార్థ మొకకా

శివుఁ ధృత్యుత్పత్తియు భంగపడకపోదు. అనేదిటివాఁడు కాకతిశివుఁ ధృత్యు
అలో మెకఁచుండి, కాచికి దండనాయకుఁడు గా నుండెనని చెప్పుట నిరా
ధారము. మఱియు దండకేల్లమునకుదండనాథుఁడనునర్థము లేదు. అందఱ
నాథుఁడనఁగా సేనానాథుఁడుకదా! దండవదము చతురంగ సేనాలోభక
మైసండునఁ దన్నాథుఁ డని యర్థము గలుగుచున్నది. ఇట్లు నడవ్వయ
ములో రాదగినయొక్క మొకదండకేల్లముచేతనే యెట్లులా వచ్చును ?
అట్లుగనవును అవదము దననాథుని బోధింపవలసి వచ్చును, అదియెచ్చ
టను గానరాదు. దండకేల్లమునకు క్షత్రిచే నాయర్థము రాకపోయినను
లక్షణాన్వృత్తిచేనాయర్థమువచ్చునని యాశపఱుటయువ్యభిచేయ. అయ్యది
ముఖ్యార్థకాథాదులవలనఁ జెప్పఁ దగియుండును. దండకేల్లమునకు లగు
దము శివు మొదలగునవియు అచ్చుల్యయాంతైపుపును దండవం
తుఁడు దండకేల్ల యముఁడు మొదలగునవియు నర్థములు కోకామాధ
ములై యున్నవి. వీనిలో చేతనకు దండకేల్ల యనుకొన్నను యముని
వంటివాఁడనుకొన్నను ముఖ్యార్థ మువపన్నం బగుచున్నది. ఇట్లుండఁగా
లేవిముఖ్యార్థకాథను వివరినాథవచార్థమును దండవదమునందుఁ దెచ్చి
పెట్టి పద్మనాథుఁడచరిత్రాదిగ్రంథానుకూల్యమును బోనాది స్వాత్మ
వ్యాపారని గణక యూహను చేయను లేవిచేతనకు దండనాథుఁ డని
ప్రాయుట సాహసమాత్రం బగును కదా! కావ నా రాయర్థమును చేసి
వట్లు రలంప రాదు.

ఇఁకనాటవహేతు విలులు చూపట్టుచున్నది—పద్మనాథుఁడచరి
త్రములో మూలపురుషుఁ డాదిజగన్నాథరా వని ప్రాచీ యంత్రుల
మాట్లుగ్రంథములో హేమాద్రిరెడ్డి యని ప్రాచీయవాదులు. అదియ
వ్యాకరణ ప్రాచీరెడ్డి నామములు గాని హేమాద్రిరెడ్డినామము
గాని హేమిరెడ్డి యెట్లుగ్రంథములలోఁ గాన రాదు” అని.

ఇట్లుకే నేను ఇదుగ్రామిగ్రంథములే చక్క-
 తోడు. ఇదిగాక వీరిట్లు వ్రాయుటవలన రేచిరెడ్డి బేతాళనాయకుడు
 కాదు, రేచిరెడ్డి మూలపురుషుడు కాదు, చెవిరెడ్డిగాథ విశ్వసనీ-
 త్రముగాదు అనుట యెఱుఁగు సిద్ధింపఁగలదని యెఱుఁదియుండునో తెలియ
 రాక యున్నది.

ఒకవేళ దీనివలనఁ చెవిరెడ్డి మూలపురుషుఁ డనుటకు భంగము
 వచ్చునని యెంచి యుండుచేతమా అదియు నిలువఁజాలదు. ఎందుక
 నగా, పద్మనాథుకచరిత్రమునందుఁ చెవిరెడ్డికిఁ బూర్వము అదివిగన్నాథ
 కాపు ప్రోలిరెడ్డి యుండిరనియే వ్రాయఁబడినదికాని చెవిరెడ్డి పేరెత్తక
 అనేయవకు బదులుగాఁ బై వారిని మూలపురుషులుగా వ్రాయలేదు. ఇట్లు
 వేతాళచరిత్రమునందు, బేతాళనాయనికిఁ బూర్వము పడవరెమ్మనాయకుడు
 పేమాద్రెడ్డియుండెననియే వ్రాయఁబడినదికాని చెవిరెడ్డిని జోధించెట
 వేతాళనాయకుడు పదలి యాస్థానమున పేమాద్రెడ్డి యనునామము
 వ్రాయఁబడలేదు. అట్లు వ్రాసియున్న చో గ్రంథకారులు మూలపురుషు
 విషయములో భిన్న భిన్న నామములు వ్రాసివారు కాబట్టి చెవిరెడ్డియే
 మూలపురుషుఁ డనుట సంకలంపవలసి యున్న దని వీరు వ్రాయువ
 చ్చును. అట్లేవరులు వ్రాయలేదు. ఒకవేళఁ చెవిరెడ్డికిఁ బూర్వులు కొంద
 ఱుండఁగా నిరఁదే మూలపురుషుఁ డని వ్రాయుట రగదని యుండురేని,
 మూలపురుషుఁ డనగా నయోనిసంభవుఁడని యా ? ఒక కుటుంబము
 నకు మొదటివాడని యా ? మీ యభిప్రాయ మేమని వీరభద్రరావు
 గారి నడుగవలసి యున్నది. మొదటిపక్షమున జగదీశ్వరుండు చక్క-
 నాచరియించు మూలపురుషుఁ డనుకాదే దోరకాదు. ప్రతిపురుషు
 నకును జనకుని జోకం దుండక మోఁడు కదా ? రెండవపక్ష
 మునఁ చెవిరెడ్డి-మూలపురుషుఁ డనుటయెందు కార్యకంఠెడ్డియఁ గాన
 రాదు. ఇదిగాక, వ్రాసినగ్రంథకారులు కొందఱు చరిత్రములు వ్రాయు

నపుడు తమకు లభించిన ప్రమాణములను బట్టియో మితి యేకాగ్రత
ముననో తత్త్వంశములలో నేనాఁడో ప్రసిద్ధులైనవారిని దెచ్చి యాశ్రితి
వారినిగా వర్ణించుట గలదు. అంతమాత్రమున నొకనియొక్క నిజమును
మూలపురుషతకు భంగము కలుగ నేరదుగదా! కాకతివారివంశక్రమమును
విచారించునపుడీ మాంధ్రులచరిత్రముయొక్క యైనవప్రకరణపు 149 పేజీ
లో 4 ఇందియగాక గణపతిదేవుఁకి బూర్వపు శాసనములలో దుర్జయుఁడు
వారిపూర్వులలోనివాఁడుగాఁ జెప్పఁబడి యుండలేదు .....
కాకతియులచరిత్రమునందు మొట్ట మొదటఁ బేర్కొనఁబడినవాఁడు త్రిభు
వనమల్ల కాకతివేతరాజు, గుంటూరుమండలములోఁ జేత్రోలు శాసనముల
నొకచానిలో బేతరాజు దుర్జయునితరువారఁ బేర్కొనఁబడియెను. ఇ
తఁడురాష్ట్రాన్నియలోని పాఖాల శాసనములో దుర్జయుఁడు ప్రోలురాజు
తల్లిద్రీ యని వ్రాయఁబడినది.....గణపతిదేవునియొక్క గుంటూ
రుమండలములోని మోటుపల్లి శాసనములో, సూర్యుఁడు మొదలుకొని
గణపతిదేవునివఱకుఁ గలరాజులు పేర్కొనఁబడి దుర్జయునకుఁ త్రిభు
వనమల్ల బేతరాజునకును నడుమ మొకటిప్రోలురా జని మొకక్రొత్తవా
మము గూడ నీయఁబడినది " అని మొదలుగా నెన్నెన్నియో భేదము
లుగవజుచి తందకు 4 ఇవన్నియుఁ బరిశీలించఁగా నీక్రిందివిధముగాఁ గాకతి
యులవంశావళి పేర్కొనవచ్చును * అని సమర్థయించిరి కాని కరస్పర
విరుద్ధముగ వ్రాయఁబడిన దని తీసివేయ లేదు. ■ ట్టిరాజులవంశము
నందు భిన్న భిన్న ప్రకారములుగ నగవడెడివారి నెల్లఁజూపి నెలుగోటివారి
వంశచరిత్రోపాధ్యాయము 4-5 పేజీలలో నాగ్రంథకారులు సమర్థయిం
చియే యున్నారు. చానిం చాదియుఁ గాకతివారివిషయములో
చాను వ్రాసినదెల్ల వ్రేరిందియు రావుగారు సమాధానపడుట మేలు.

ఇక నేడవపాఠపు—4 చరిత్రకీ కేతారనాయకు డని పాఠ
మనామమును గణపతిదేవుఁ డెప్పు డొసంగునో విమర్శించి తెలిసి

ఇతర సంవత్సరములను గూడ నిట్టిది. మొదటిసారి నంద్ర
చరిత్రమున నీవ కేటా: తదిరెద్దిచరిత్రము బ్రాయునపుడింజునకు నకటా
ధానము బ్రాయునబడినది. దానిం జదివియున్న నీయాత్మచతు: తు
కుందుకు. ఇదిగాక,

శ్లో. ఆనంతకుప్తో ద్విశో వస్త్ర స్సంతుప్త ఇవ పార్థివః
నలభా గణికా నష్టా నిర్లక్ష్యేన కులాంగనా
తృప్తియోగః పరేణాపి న ముష్కీమాన్ మహీయసామ్
పూర్ణ శృంగద్రోవయాకాంక్షీ దృష్టాంతోఽత్ర మహర్లభః
సంపదా ముగ్ధిరమృత్యో భవతి నృల్పయాపి యః
కృతకృత్యో విధి ర్మన్యేన పథయతి తన్వ రాహ.

ఇత్యాదివీరివాక్యములు రాజసంపదవిషయములో సంతుప్తం దుట
రగ దని మొదలుగా: తెల్పచున్నవి. రాజులు సంపదకై తమచరిత్రని
త్రాడులను యుద్ధములందు బలిపెట్టి తా మానవకత్తో నానందించు
చుండుట సుప్రసిద్ధంబు.

ఇంతియ కాదు. సత్కులీనుడు ప్రభువునై యుండిన ముంజ
రాజు తనయన్నచే నప్పగింపబడి బాలుం డైన భోజనరేంద్రుని
జాతకప్రభావము చూచి తుచ్చరాజ్యలోభమున నాకవిని అంప నాక్షా
పించుటయు, ధనమునకై శునిశ్చేపుని: దరిద్రులు యజ్ఞ విశువుగా
విచ్చుటయు, సుప్రసిద్ధములు. రాజ్యమునకై కొందఱు చక్రవర్తులు
పైకము పెప్పులైభా: తాడులను గూడ వధించినట్లు చరిత్ర
ములు చాటుచున్నవి. ఇట్లుండ బేతాకుడు నరబలి యిచ్చి ధనము
గొనిన నీకు మిగుల శ్రేయోభివృద్ధి యగునని నుడువుటయు బేతకా
విషయమైన భక్తినిశ్వాసములు విశేషించి యుండినకాల: ముగుటయు
లేచ: తొప్పకొనుచుండుటయు మిట్టివివపుకు బేతకాశ్రమిని నన్ని రాని
రెద్ది లేచని వధించుట యాత్మపణియముగా: గవ్యుడు.

ఇందువలననే దీని తరువాతి గ్రంథముగూడ అట్లేగా

“ ఎట్టిక్కానవమునాటికి గణపతివరిచాలనము ప్రారంభమై పదివంశస్థులము లయ్యెను. అలోపలనె చెవిరెడ్డి యను బేతాళ నాయనికి గణపతిదేవునివలన సమ్రాటము గలిగి పై చిరుదములు వహించుట లేటన్ మయ్యెనని చెప్పెత్తు రేమో? అదియు విమృశ్యము. క్రీ. శ. 1208 సంవత్సరమున పేతిరెడ్డి కలంకరింపఁబడిన చిరుదములు క్రీ. శ. 1202 వంశస్థులమున నామిరెడ్డి గూడ వహించి యుండెను. నెలుగోటివారివంశ చరిత్రకారులు పేతిరెడ్డి నామిరెడ్డి కన్న యని యూహించుచున్నారు. కాబట్టి పై కార్యములకు చిరుదములకు నెట్టి సంబంధము లేదు ”

అని మొదలగు గ్రంథము గూడ దత్తోత్తరంబు గాక మూవదు ఇదిగాక పై కార్యములకు చిరుదములకు నిట్టిసంబంధ మున్న దని మేము చెప్పలేదు. సమ్రాటమునకుఁ బూర్వము చిరుదములు వహింపఁ గూడ దని గాని అన్న యుండఁగాఁ దమ్ముడు వహింపఁ గూడ దని గాని, నిలువఁ జాలనినియచుములను మే మంతగాఁ బాటించము గదా! సమ్రాటమునకుఁ బూర్వము చిరుదములు వహించి యున్నచో పితరణ కల్లాది చిరుదములు గలవాఁడు తుచ్ఛస్థనమునకుఁ బోవల్యుఁ డగువానిని పంపాదించుట విశ్వసనియము గా దనుట దత్తోత్తరం బయ్యెను. కాబట్టి యాయాశ్చర్యము సరి యైనది గాదు.

మఱియు నిం జొక యుసందర్భము గాన వచ్చుచున్నది. “ క్రీ. శ. 1208 సంవత్సరమున పేతిరెడ్డి కలంకరింపఁబడిన చిరుదములు క్రీ. శ. 1202 సంవత్సరమున నామిరెడ్డిగూడ వహించియుండెను ” అని వ్రాసినారు. పీఠ్యుల్లిప్రాయ మేమి యుండవచ్చును? నామిరెడ్డి పేతిరెడ్డికన్న యని యూహించువారిమతమున క్రీ. శ. 1202 సంవత్సరమున కన్న యగునామిరెడ్డి చిరుదములు వహించుటకును దరువాత క్రీ. శ.

1208 సంవత్సరమున అవగా నైదువంశస్థులములు మధ్యను గల చిన నెనుకఁ దమ్ముఁ దగు బేరిరెడ్డి బిరుదములు వహించుటకును, ఏనియో విరోధము గాన రాదు. ఏల « పైకార్యములకు బిరుదములకు నేలాటి సంబంధము లేదు » అని వ్రాసి యుండును ? ఒకవేళ బేరిరెడ్డి బిరుదములు వహించుట సంభవించినను బేరిరెడ్డి నెదిరించుటయు గణపతి దేవునివలన సమ్మానింపఁబడుటయు మొదలగు కార్యములు సంభవించినవి యందు లేమో. ఈ మొదలవంశస్థులములలో నెంకటినో యెదిరించి యెన్ని యో సమ్మానముల నొందవచ్చును గదా !

ఇఁకఁ దరువాతి గ్రంథమున, « అప్పటి నామిరెడ్డి మృతి నొంది యుండ వచ్చు నని చెప్ప సాహసించవచ్చును » అని వ్రాయుటచేత్రీ. శ. 1203 సంవత్సరమునకు నామిరెడ్డి జవించియుండె నని వీరభద్రరావుగా దూహించినట్లు గాన వచ్చుచున్నది. అందు వలన శ్రేష్ఠుండు బిరుదములు వహించి పరిపాలనము చేయుచుండఁగాఁ గనిష్ఠుండు పైకార్యముల నొనరించుటకును బిరుదములు వహించుటకును వలనుపడదు గదా యని యాశంకించుకొనియుండురు కాబోలు దీనివిమర్శమునకు ముందది విచారించ వలసియున్నది. ఏను త్రీ. శ. 1195 సంవత్సరమున నామిరెడ్డి బిరుదములు వహించక త్రీ. శ. 1202 సంవత్సరమున వహించియుండున, మధ్యకాలములో త్రీ. శ. 1199 సంవత్సరమున బేరిరెడ్డి మరణమును నిర్ధారించియున్నాడు. అది న్యాయ్యుంబెట్లో మేము త్రీ. శ. 1208 సంవత్సరమున బేరిరెడ్డి బిరుదములు వహించుటచే నన్న మృతి నొంది యుండవచ్చు నని యొకవేళ నూహించినచో నది సాహసంబెట్లో మధ్యస్థు లాలోచింపవలయు. ఏ రైన నామిరెడ్డి బిరుదములు వహించుటచేతనే గదా, బేరిరెడ్డి మరణము నూహించి వారు. మేము నూడ నాకారణమునే పురస్కరించుకొని త్రీ. శ.

1208 సంవత్సరమునకు నామిరెడ్డి త్తతి నూహించుచో, ఇది మొట్టొకటి సాహస మనఁదగును? అని.

వాస్తవ్యులలో నింతమాత్రమున నామిరెడ్డి మరణమును మేము హింసపరిచినంత వని లేదు. అన్న యగు నామిరెడ్డి వృద్ధుండయియో, విధవృద్ధుండయియో యుండినను వచ్చుచు లేతిరెడ్డి క్రీ. శ. 1208 సంవత్సరమునకు రాజ్యమునకు వచ్చి బిరుదములు వహించి యుండవచ్చును గదా. అన్న జీవించి యుండుట రాజ్యప్రాప్తికి బిరుదవహనమునకుఁ బ్రతిబంధకము గాఁబడదు. ఇట్లే సంతకుమం దైన యొక్క జీవించి యుండఁగాఁ దమ్ముడు పై కార్యముల నొనరించుటకును సార్వభౌముని కలన సమాధింపఁబడుటకును సంవత్సరముండదు గదా యందులేమా. నామిరెడ్డి తమ్ముఁ డనువారు, క్రీ. శ. 1195 సంవత్సరమున అన్న మొదలేతిరెడ్డి బిరుదములు వహించి పరిపాలనము చేయుచుండఁగాఁ దమ్ముడు నామిరెడ్డి రుద్రదేవుని సైన్యములో భుజులముచేతఁ బ్రభాకరి గాంచి వారివలన సంవదవదసి మహిమన్నతము లెవఁడుగోవునము లు గట్టించి స్థిరవృత్తిస్వార్థములను గల్పించెనుటకు సంవత్సరముండఁ గలదేమా? కొంచెములోచింపుడు. కాబట్టి పై కార్యములకు బిరుదములకు నట్టిసంవత్సరము లేదనువ్రాత మౌదయశూన్యం దైవవారము కాని వేఱుగాఁ గనుపట్టదు.

దీనిపైని బా రొక గొప్ప యాక్షేపము చేసినారు. ఎద్దియన, « వాదముకొంత నామిరెడ్డి లేతిరెడ్డి కన్నయే యుం యువ్యకొం దము. అతఁడు వహించినబిరుదములచేతను క్షేమం దగుటచేతను, క్రీ. శ. 1208 సంవత్సరమున నామిరెడ్డి ప్రాంతదేశము నతఁడే పరిపాలించుచుండె నని చెప్పక దప్పదు. అన్న పరిపాలన చేయుచుండఁగాఁ దమ్మునికిఁ గిరీట మిచ్చె ననుట యసంవత్సరము కాదా? వాస్తవ

ముచేత నామకగంటిచతువులు కిరీటాధిపతులు గాదు. కిరీటాధిపతులని యొకతే నంగీకరించినను త్వష్టాదు పరిపాలన చేయుచుండఁగాఁ గిరీట మొసంగ ననుట ధర్మవిరుద్ధము. అప్పటి నామిరెడ్డి కూడ మృతి నొంది యుండ వచ్చు నని చెప్ప నాహాసించవచ్చును. అట్లయిన త్వష్టాదిరాజ్యముతోఁ గూడఁ గిరీటాదిరాజుదిహ్నములుగూడఁ దమ్ము
 ■ సంక్రమింపక మానవు. అట్టి కిరీటాదిరాజుదిహ్నములను నహించి యుండఁగా మరలఁ గిరీటము మొసంగి నవసరము లేదు. ఎట్లకావలెననుకొనవలెను, దనభర్త కిరీటాధిపతి యని వర్ణించియుండలేదు అని.

దీని నిరాసప్రకారం విడి-నామిరెడ్డి శ్రీ. క. 1202 వఁచువరకు మునకు నరి యైన దుందుభిసంవత్సరము ధైర్యకుల్ల చతుర్దశి కనివారము నాడు కాననము పూరించి ట్లున్నది. కాబట్టి యప్పటివఱకు నామిరెడ్డి చిరునములు వహించి పిల్లలమట్టిలో నుండెనని యొప్పుక దప్ప దన్న సంగతి మాకును తెలియును. తరువాత కేరీరిగ జరిగినదో అసంగతి పరభద్రరావుగారికిఁ తెలియదు. మాకును తెలియదు. నాటికే తరిరెడ్డి పై కార్యములను జేసి చిరునములు వహించి యుండె నని మేము చెప్పినారము కాదు. కాబట్టి “అన్న పరిపాలనము చేయుచుండఁగాఁ దమ్మునికిఁ గిరీట మిచ్చె ననుట యవసరము కాదా!” యను నాక్షేపమున కవకాశము కలుగఁజోదు. నావ్రకస్థితిలో నామకగంటిచతువులు కిరీటాధిపతులు గా రని భావించెడుకొలకావలదు. కావుననుగఁ గిరీటము నొసంగి యుండు ననుకొనుటయేం చేయియో కాధకము గావలెను. కిరీటాధిపతులని లోకమునఁ బ్రసిద్ధి గన్న వారైవను, బట్టుకతోనే కిరీటాధిపతులయొ కవచ్చుండలములతోఁ గన్గొందు భుజ్జినట్లు పుట్టి యుండదు కదా! మఱి యేమనిన నదికే నైన నొసంగఁబడినట్లును జూర్చియే కిరీటాధిపతు

అశ్వమేధాదు కాఁబట్టి యామలగంటి వా రంతకు లోపలఁ గిరిటాధి-
పతులుగా కనుకొన్నవ పార్యభౌముం దనుగ్రహించి తేలిరెడ్డిఁ గిరిట
మిచ్చినాఁ దనుటయం దేమియు విరోధము గాన రాదు.

ఇది గాక, నామిరెడ్డ మొదటికాననములో

“ నానాదననాథకిరీటకోటిరత్నాంకుభి శుంభిత పాదపీకే ”

అనియు రెండవకాననములో

“ భూభూహూదామణి దుచిసముద్భాసితాంఘ్రిద్వయమ్ ”

అనియు వ్రాయించియున్నాఁడు. ఎట్టిక్కడవి కాననములో

“ క్లో. రాజ్కీర్త ర్గణపతివృవ పాభిలలోర్వీశచూడా

రత్నవ్రాతద్యుతితతిసముద్భాసితాంఘ్రిద్వయవ్య ”

అనివ్రాయించినది. ఏనిలో మొదటిరెంటివలనఁ బ్రథమవ్రతాపరుడందు
గణపతిదేవుడు ననేక రాజులకిరీటరత్న కాంతులచే నీరాజితమగు చరణ
యొగళముగలవారై యుండిరిని తేటపడుచున్నది. ఎట్టిక్కడవికానన
మువలన గణపతిదేవుడు సకలవృధివీపతి కిరీటరత్న ద్యుతితతిసముద్భాసి
తాంఘ్రిద్వయఁడై యుండెనని తేటపడుచున్నది. వానివశంవదులై వ
రాజులుఁ గిరిటధాను లయినవే యావర్ణవము చెల్లును. ప్రశంసావాద
మునుకొన్నచో నెవరును గిరిటాధిపతులే లేన స్లేర్పడును. కొందఱు
గల రన్నచో కా రెవరో, ఎచ్చటఁ జెప్పఁబడినారో, అక్కలమునఁ
గాకతిబారిపాముతులలో నంతఘను లైనరేచగ్గవారు కిరిటాధిపతులే
కారైరో, అట్లేవృట వ్రాయఁబడినదో, నిరూపించుట వీరభద్రరావు
గారికి గర్తవ్యంబై యున్నది.

మరొకమున “ అక్క యనంతరము రాజ్యములోఁగూడఁ గిరిట
మున్న వచ్చియే యుండును గదా. మరలఁ గిరిట మిచ్చుట యనం
దవ్యము గాదా ” యనువాక్యము చేసినారు. కాని యిది నిజము

జోడు. ఎంభ కవిన, ఇత్రుడు గిరిటమునకుఁ బ్రతినిధిగా పిరిఢేవును పది
చుట బాడులో నున్నది గద ! ఇయ్యది నూతనముగ రాజ్యమునకు
వచ్చు ప్రతివరపతికిని భువరఃజెందిన నిజాంనర్కాదువా శివు బొసం
గుచునే యున్నాడు. ఇదిగాక, పూర్వము జత్తగిరిటు లై వరాళలకు
విశేషసమయములందు మరలసిరిఢేవు ఖల్లత్తు మొదలగునవి యొకం
గుట గనుచున్నారము. ఇ వన్నియుఁ బరిశీలించినచో మరలఁ గిరిట
మిచ్చుట యసందర్భ మనునాక్షేపమున కవకాశము దొరకఁబోదు.

మఱియు చరిత్రజ్ఞి! గణపతిదేవుడు పూర్వ మున్నరాజ్యమున
కన్న నింకఁ గొంత యధికముగ నిచ్చినట్లు వెనుక నుదాహరింపఁబడిన
= దేశము లిచ్చి ని అనుపద్యము జోధించుచున్నది. కాఁబట్టి తదాధి
పత్యనూచకముగ మరలఁ గిరిటము నొసంగి యుండ వచ్చు వను
కొన్నను రావుగారియాక్షేపమునకు సమాధానము రాఁ గలదు.

ఇకఁ జైతానమునఁ దనధర్తయొక్క కిరీటాధిపత్యము నెట్టి
క్క సావస్తు వర్ణింపలేదు గావనీవిషయము విశ్వాసపాత్రము గా దనుట
శేషించి యున్నది. అయ్యది వలుమాటు కద్దమువచ్చుచున్నది గాత్రవ
నించుకఁబెంచి నిరసించుచున్నాను. ప్రతివిషయము శాసనములో ప్రా
యించిననే ప్రమాణ మగు వని నిర్బంధ మున్నచో నిది నిలుచును. అట్టి
నిర్బంధము గాన రాదు. ఈ వెలుగోటివారివంశమున అతవరము
కా రగు వనపోతానాయకు మాచానాయకు స్థాపించిన శిలాశాసన
ములలోఁ దమ తాత యగు నెట్టివాచానాయకయొక్క సుప్రసిద్ధమై
సాంధ్యరాజవిజయము చేర్చొని యుండ లేదు. ఎనిమిదవతరము
మాచానాయకు స్థాపించిన శిలాశాసనమందుఁ దవతండ్రి యగుపర్వత
సింగమహీపతియొక్క రసార్జవమధాకరాది గ్రంథరచనమును సూర్తి
యేమియు వర్ణింప లేదు. కావునములలోఁ బేర్కొనఁబడనయిన నిది

యవిశ్వసనీయములే యని చెప్పినచో చాచానాయనిఁ గూర్చి సింగ
భూపాలీయమున

“శ్లో. య స్యాపిథారామూర్ధ్నో దుర్గే నాపి రణాంగనే
పాండ్యరాజగజావీణా జ్ఞయిలన్తీ రుపాగతా”

అని వర్ణించుట మొదలగునది నిరాధారంబై చనును.

ఇది గాక యాయాంధ్రులచరిత్రముయొక్క 853-864 వ వేద
లలో వీరభద్రరావుగారు “పద్మనాయకవీరుఁ డైనయెట్టచాచానా
యనిఁ (ప్రతాపరుద్రుఁడు) బాండులమీఁది కంపెను. ఎట్టచాచానా
యఁడు కాంచీపురపామిష్యమునఁ బాండులలో ఘోరయుద్ధము చేసి
వారలను జయించి గజకురగచ్చత్రచామరాంజోలికాదులు పెక్కులు
గ్రహించుటయు గాక శిరోభూషణ మగు నటచేలివెడల్పు గలయొక
గొప్పవచ్చును ఒకస్వర్ణమయసింహాసనమును దీసికొని వచ్చి తాను
చెచ్చినధనకవకవస్తువాహనాదులు నమూల్యరత్నాదులును బ్రతాప
రుద్రునకు సమర్పించెను. ప్రతాపరుద్రుఁడు పెచ్చి వానికి “వంశ
పాండ్యదళవిఫాల, కందికనాటచూరకార అనులిరుదముల నొసంగె
నట. ఇతఁడు పాండ్యరాజులను జయించినట్లు సింగభూపాలీయ మను
గ్రంథమునందలి యాక్రిందిశ్లోకమువలనం గూడఁ దెలియుచున్నది.—

శ్లో. య స్యాపిథారా మూర్ధ్నో దుర్గే నాపి రణాంగనే
పాండ్యరాజగజావీణా జ్ఞయిలన్తీ రుపాగతా
ఖడ్గనారాయణే తస్మిన్ భవతి శ్రీ రతిష్ఠితా
భూ రభూ త్కచిః పశ్యా దుష్టరాజగజాంకుశే.

మఱియు, శ్రీవేంకటగిరివారిసంకాచలియందు,

చ. తెలయఁ బ్రతాపరుద్రవిభుఁడవీరభటావలి చూడ నానిలో

బలమనఁ గుంత ముందుకొని + చయ్యన వచ్చి గణలు నోర్చి పో

ద్రుల మధ్యకంటెగా నగడః : బ్రహ్మని తా జయింపి తోడ
గలిచెను బాంధ్యరాగగళితేనరి దాతయశోరి పాంధ్యరా

అని వ్రాయఁబడిన పద్యములను రేచర్లదాచానాయకుడు పాంధ్య
లను జయించె ననుట ధృవపడుచున్నది. " అని బ్రాసి యున్నారు.

ఈవిషయములు శాసనారూఢములు గావు అట్లు కాకపోయి
నను జరిత్రగ్రంథారూఢము లై వట్టివీనిని బ్రమాణములను గాఁ జేసి
" రేచర్లదాచానాయకుడు పాంధ్యలను జయించె ననుట ధృవపడు
చున్నది. " అని ధృవపఱచిన వీరభద్రరావుగారు చరిత్రారూఢ మైన
వేలిరెడ్డిశ్రీరాధిపత్యమును శాసనారూఢము కా దని నిరసించుట తగు
నేమో వారే యాలోచింప వచ్చును. ఇంక వీ రిట్టివాని నన్నింటిలో
నిశ్చయించి చరిత్ర కుఱివి నింపి యున్నారు. శాసనారూఢములు
గా నని వాని నెల్లఁ దీసివేసివచ్చో నది యెంతయుఁ గృతించును. కాబట్టి
వైయాకేపమును వారు మానుకొనుట మేలు.

ఇంకొకవిశేషము.—వీరు మధ్యమ ప్రతాపరుద్రుడు మెచ్చి
వానికిఁ బంచపాంధ్యదళవిభాల కంచికవాటచూరకార అనుచిరుదముల
మొసంగెనట" అని యుచిశ్వాసమావకమైన అటకల్బమును బ్రయోగించి
యున్నారు. తొలుత " ప్రతాపరుద్రుఁ డెత్తిదాచానాయకుని బాంధ్యుల
మీఁది కంచెను " అని యుద్ధకారణమును, దరువాత " పాంధ్యులతో
ఘోరయుద్ధము చేసి " అని యుద్ధకారణమును, అవల " జయించె ననుట
ధృవపడుచున్నది. " అని జయమును, నచ్చివవీరభద్రరావుగారు, యుద్ధ
మున కంచిసప్రతాపరుద్రుడు, జయించి విలువ గల సేంహాసనాదులను
దెచ్చియిచ్చినవీరుఁ డైన దాచానాయుని గౌరవించె ననుటను నమృత
దాతలు

" శ్రీ. రక్షోగృహస్థితి ద్దూల మగ్నిశుద్ధా త్వనిశ్చయః "

అనుకల్ప అర్థబరతయన్యాయము నిమనఁచుచున్నది కద. ఇది యెట్లు

యని వసుంగాక. పైవిమర్శమువలన శాసనములో లేనట్టి కీర్తిభావత్యము విశ్వసించఁ దగ వనునాత్మక మంతమాత్రము నిలువఁజాలదని తేలివది.

దీనింబట్టియే మీరు 190 వ పేజీలో

“శ్లో. రాజత్కిరే ర్గణపతిస్సప స్యాఖలోద్వీకమాదా
రత్నవ్రాతమ్యతితపిసముద్భాసిరాంఘ్రివ్యయస్య
సన్తర్యాదాసితవిఖలత్ప్రజనే వర్తమానే
రమ్యే రాశ్యే విపులముఖదే ప్రోన్నతస్య ప్రహర్షణి.

నమస్తభూపతుల కీర్తిపర్వ కాంతలుచే బ్రహ్మకంఠః శేయఃబడివసాద
వద్దము గలిగి ప్రహర్షముచే నిండియున్న గణపతిదేవుని రాజ్యకాల
మున అని మాత్రము చెప్పినతరువాత నామ దానధర్మమును గూర్చి
ముచ్చటించఁ బడియెను. ఇంతియ గాని తనభర్త యైన శేతిరెడ్డి గణ
పతిదేవచక్రవర్తివలన విశేష రాజ్యవైభవములను, గిరిటమును, దక్కం
గలమాయుధవిశేషములను బడసివట్లు చెప్పఁబడలేదు. ఇంక, నామ
రెడ్డి శాసనమున గణపతిదేవచక్రవర్తి వర్ణింపఁబడినవిచ్చట,

శ్లో. తస్య ప్రసాదా త్పృథువైభవస్య
వృథుప్రదానస్య విభోః పృథుశ్రీః
వామః కృతిస్తుత్యగుణాభిదామః

కాచాచికామాను రమాసత్త్వః.

అని గణపతిదేవునియొక్క ప్రసాదముచేతనే యధికవైభవమును, అధిక
సంపదయును మొదలగువానిం బడసివట్లు చెప్పఁబడియున్నది.
అని వ్రాసినదియు నిరస్తంబు గాక మానదు. శాసనములలో
వ్రాయఁబడనివిషయము లవిశ్వసనీయము లనియు, బ్రతివిషయము
శాసనములలో వ్రాసినయే తీరవలయు ననియు నియమనిర్బంధములు
లే నని పై విమర్శముచేత నిర్ధారించఁబడినపు డీతీర్థనము నిరస్తంబు
గాక పోదు గదా!

ఇంగ్లీషుకింద...వీరు తస్య ప్రసాదాత్... అను రీతిండవ
 క్లీకముక్తింద...గణపతిదేవునియొక్క ప్రసాదముచేతనే అధికవైభవ
 మును అధికసంపదయును మొదలగువానిం బడసి నట్లు చెప్పఁబడినది.
 అని వ్రాసి యున్నారు. క్లీకమున నున్న యేదము లీయర్థమును
 అవగా నామిరెడ్డి గణపతిదేవునియొక్క ప్రసాదమున నధికవైభవ
 మును అధికసంపదయును బడసి నట్లు వీరిచే వ్రాయఁబడినయర్థమును
 బోధించుచున్నవో చూడవలసియున్నది. క్లీకమున నామక పృథు
 వైభవస్య తస్య ప్రసాదాత్ పృథుశ్రీః అనుపదము లాయర్థమును
 బోధించునట్లున్నను నామిరెడ్డి పైవానినొందినట్లు బోధింపవు. ఎందుకన,
 పృథువైభవస్య పృథుశ్రీః అనువానిలో నొకటి వ్యవ్యంఠము
 నొకటి ప్రథమాంతమునై యున్నది. విశేష్యవిశేషణవాచకపద
 ములు సమాసవిభక్తికములై యుండవలయు ననుట కాత్మసి
 ధ్ధంబు గాన వివివిశేష్యములు వేర్వేరుగ వ్యవ్యంఠము ప్రథ
 మాంతమునై యుండవలయును. ఇట్లుండ మనరావుగా రీరెంటికి
 "నామః" అను ప్రథమాంతపదము విశేష్య మని యుండిన
 ట్లికపడుచున్నది. కావుననే గణపతియొక్క ప్రసాదముచేతనే.....
 (నామిరెడ్డి) బడసి నట్లు చెప్పఁబడిన దని వ్రాసియున్నారు. ఇది
 నామపదము రెంటికిని విశేష్యమైననే చేకూరుచు గాని నేమి
 గాదు. పృథుశ్రీః అనుప్రథమాంతపదము వీరనుకొన్నట్లు నామః
 అనుప్రథమాంతమునకు విశేష్యం బయినను, పృథువైభవస్య అను
 వ్యవ్యంఠపదము తద్విశేషణము గాఁ జాలదు. కాబట్టి పృథువైభ
 వస్య అనువానికీ వ్యవ్యంఠ మగు నొకవిశేష్యపద ముండి తీరవలయు.
 మరిలింపఁగా నయ్యది గణపతిబోధక మగు విభోః అనుపదముగా
 నున్నది. పృథువైభవస్య పృథుప్రదానస్య తస్య విభోః ప్రసాదాత్
 పృథుశ్రీః...నామః అని యన్వయము గాఁ జగియున్నది. పృథువై

అప్పుడు వృథుప్రచారము నగు గణపతి దేవునియొక్క యమోక్తవాక్యమునఁ బృథులనెఁపన గల నామిరెడ్డి యని యర్థ మగుచున్నది. ఇట్లుండఁగా "గణపతి దేవునియొక్క ప్రసాదముచేతనే (నామిరెడ్డి) అధిక వైభవమును లభింపజేసెదయును మొదలగువానిం బడిసిట్లు చెప్పఁబడినది" అని వ్రాయుట సంస్కృతవిధి క్లిష్టము లేని దోషముగాఁ జేయదుచున్నది.

నిజ మిట్లుండియు నీయాంధ్రులదరితముయొక్క యుపోద్ఘాతపు 37 వ పేజీలో "బ్రహ్మశ్రీ వేదము వేంకటరాయశాస్త్రిలవారు కానవములలోని యనేకపండితాంశములను దెలిపియు అవరిశుద్ధములై యున్న శ్లోకములను దిద్దఁ దగినపట్ల పిడియి ... గ్రంథము ముద్రించఁజేసినందులకును" అని వీరు వ్రాయుట ప్రామాణికమా న్నమున సర్వమారణ న్యాయము ననుసరించుచున్నది. ప్రక్షాళకులయి ప్రసిద్ధి గన్న శ్రీ వేంకటరాయశాస్త్రిలవా రవ్యుత్పన్నులు చెప్పఁ దగిన యెట్టియర్థమును చెప్పియుండు రని యెట్టివాఁ డైనను నలంకరకు గదా!

తరువాత "ఏతత్ప్రసాదవైభవముచేతనే నామిరెడ్డి పిల్లల ముట్టిగ్రామంబునఁ గట్టించిన కామేశ్వరకాచేశ్వర నామేశ్వరదేవాలయంబు లేకశిలానగరంబునఁ బ్రకాశమద్రుండు నిర్మించినయాలయ శ్రయంబుచందంబున నకున్నతములై లోకోత్తరశిల్పంబుతోఁ గూర్చింపదశిలామయములై వెలయుచున్నవి." అనియు "ఎట్టికృపానికావనమునాఁటి! లేరిరెడ్డి మరణము నొంది యుండుటచేతనే యామె తన యిది దీనివారెయొక్కయుఁ బుట్టినదివారియొక్కయు వంశాభివర్ధనముగానింది తపధర్మములను గూర్చిచెప్పకొనుట తటస్థించినది" అనియు కాశ్యపర్షణమును వ్రాసి యున్నారు. ఈద్విరీయవాక్యము మొదల 38 వ పేజీలో "సముద్రధోవమువలె నిరర్థక మని నిరసించి

యన్నాను, బేతిరెడ్డిగణపతిచేపునిరాకమునాటికి చివరికియన్నాను బహుప్రమాణములచే సిద్ధించి చివరికి దనునాథ నిలువజాలని వైనపు డీది నిరర్థకంబే కదా! విధవయే అర్చిటివారియుఁ బుట్టివరటి వారియు వంశాభివృద్ధివను గావించ వధికారము గల దనునాయము దుర్లభము కాఁబట్టి యిట్టివానివలన బేతిరెడ్డిమరణము మాహింప నెంచుట నిరర్థకం బనుట చెల్లెంటు.

ఇఁకఁ బ్రథమవాక్యము విస్మయ మగుటచే నుపేక్షించఁదగి యన్నను "చాదీ భద్రం న పశ్యతి" అనున్వాయము వసుసేంది విచారణముగ నున్నది. ఏతచ్చసాదవైభవముచేతనే అనుదానికి కట్టించిన అనుక్రియయగు దన్వయమా? లేక వెలయుచున్న వస్తుక్రి యయం దన్వయమా? మొదటిదానియం దన్వయం బన్నచోఁ బ్రమాణం బెద్దియుఁ గానరాదు. ■ కావనములలో కట్టు ప్రాయఃబడి యుండ లేదు. ఇతరప్రమాణములు శతవిషాదాయకములు. ఇదిగాక, "చెవిరెడ్డియొక్క యిట్టి ప్రసిద్ధకృత్యముల నేసిని ఎట్టిక్క... వర్ణింపమికి గారణ మేమి? ఎట్టికావనమున నామెభర్త... కిరీటాధిపతి యని యభివర్ణించి యుండ లేదు" అని వెనుకవ్రాసినవీరభద్రరావుగారు కావనానుదాహృత మగునవిషయము నెటులు విశ్లేషించియుండును? ఒకవేళ, కలాంకుభక్షణముపురాణశ్రోత "కెవిషిద్ధముగాని వర్తకుఁగా దనుభూర్తపౌరాణికవాక్యము నేమైన నను పరించి యిట్లు వ్రాసిరో వారికి తెలియవలయును. ఇక నంతకు మున్ను వీరి మీయు విధవము లేక యుండుటయే యాయాలయరక్షణము ప్రతాపరుద్రప్రసాదవైభవముచేతనే కట్టించఁబడిన దనుటకుఁ బ్రమాణ మగుచున్న దని యెంచి యుండు లేమా. అంతకు మున్ను వీరికి విభవము లేక యుండుట యప్రమాణికం బగుటయే కాక న్నవనవాక్య

అంతయు నగుచున్నది. వెనుక 179 వ పేజీలో నామిరెడ్డియొక్క రెండవ కావనమును వివరించునపుడు

“శ్లో. శ్రీమత్పద్మజపాదపద్మయుగళాల్లోకప్రయాభ్యర్చితా
మమ్యతే విపులే కులే నరవరో భీమాభిధానో భవత్
యః కాంచీపగరీకపాటహరణం కృత్యాప్రచందాహవ
క్రీడ శృంగవరాభివస్య కృతనా వ్యానద్రుమోన్మూలః.”

అనుశ్లోకమును చానియర్థమును వ్రాసి “ఈశ్లోకమును బట్టి యితని పూర్వము రాజీమాధికారవేదపులయందుండి యుద్ధములను జేసి ప్రసిద్ధి క్షిప్తవా రనియే తలంపవలసి యున్నది.” అని వీరు వ్రాసియున్నాడు. నామిరెడ్డికిఁ బ్రతాపరుద్రుని యనుగ్రహమునకుఁ బూర్వము విభవమే లే దని యిచ్చట వ్రాసినచో నది వ్యాపారంబు గాక మానవ కడ ! పూర్వము భీమరాజునాఁ డున్న విభవము వశించిపోయి తురల నామిరెడ్డినాఁడు గలిగిన దని యూహించుటకు నేమియు నాధారము గాన రాదు. ప్రతాపరుద్రుని గ్రహబంధ మై విభవముచేతనే నామిరెడ్డి జీవాంతవనిర్మాణము గావించినట్లు కావనమందు వ్రాయఁబడియున్నచో నీయూహకుఁ గొంత హస్తావలంబ ముండు. ఇంక “తెలయొచ్చుచి” అనుక్రియయందు దవ్యయము చెప్పవలెను. అది ఘటిల్లదు. అనుగ్రహ మితరము, తెలయట వర్తమానము. ప్రతాపరుద్రుని యంతఃకేరణవృత్తివిశేషదానమును ననుగ్రహ మాయితతోడ నె పోయి వది గదా ! అతీతమునకు వర్తమానమునకుఁ గార్యకారణభావము మర్చిట తుని మొదలుగా నిచ్చట నంతయో వ్రాయవలసి యున్నది. తెలుగోటిచాలివంశచరిత్రము కి || పేజీలో “నామిరెడ్డి గట్టించిన యాలయంబు లేకలొనగరంబునఁ బ్రతాపరుద్రుఁడు గట్టించినయాలయోక్రయంబు వది వత్సన్నతములై లోకోత్తరశిల్పంబుతోఁ గురువించి కలొనియెనులై తెలయొచ్చుచి” అని వ్రాయఁబడియున్నది. స్వక

సోదరత్వమును లెక్కచేయలేక దీని సున్నచాని మున్నగు నిధులను యున్నచో వీరివర్తనలు ప్రసక్తింప నుండును.

ఇటులు చేతిరెడ్డి బేతాళనాయకులు కాఁ దమిటకు విరళరూప రాత్రువంతులుగారు ప్రాసిద్ధపేతుగ్రంథము సుమారువిద స్థం చేసెడి. ఏ రెడ్డిగ్రంథముద్యమున సామాన్యకేయ లెద్ది యైన నిలిచి యుండిన నయ్యది నా ప్రాసిద్ధగ్రంథపరిశీలముననే దత్తొత్తరంబులు కాఁ గల వని తలంచుచున్నాఁడను.

ఇతఁ నీ (2) వ గుర్తు గలగ్రంథము యొక్క ముగింపువాక్యమిటు లున్నది = ఈవిషయము లన్నింటిని జూచి విమర్శించినపుడు చెవిరెడ్డి గాథ విశ్వాసపాత్ర మైనది గా దని నిష్పక్షపాతముద్ధి గలవాఁడీ సోధ పడక పోదు. = అని.

ఇయ్యది యుపక్రమవిరుద్ధంబై యెట్టి యున్నది. = చేతి రెడ్డి.....బేతాళనాయకులు కాఁ దమియు సహేతుకముగ నిరూపింపబోవుచున్నాను" అని వెనుక 188 వేదలో రెండవప్రతి జ్ఞాపాత్య ముపక్రమింపబడినది కాఁబట్టి చేతిరెడ్డి బేతాళనాయకులు కాఁడని నిరూపించుటయే యుపక్రాంతవిషయము. దానికి = ఈవిష యములన్నిటిని జూచి విమర్శించినపుడు చేతిరెడ్డి బేతాళనాయకులు కాఁ దని...సోధపడకపోదు = అని వ్రాయుటయేకదా యనుగుణము. అట్లు గాక చెవిరెడ్డి గాథ విశ్వాసపాత్రము గా దని వ్రాయుట యుప క్రమవిరుద్ధం బనుట ఘంటాఘోషంబు కాదా?

ఇటులు 184 వేద మొదలు 190 వేదవఱకు వ్రాయబడిన (3) గుర్తుగల గ్రంథముచే, చేతిరెడ్డి బేతాళనాయకులు కాఁ దని సహేతుక ముగ ప్రప్రమాణముగ నయత్తికముగ నపరిశర్యముగ నిరవిరూధ రహితముగ నిరూపింపబడినట్లు గ్రంథకర్తగారు తలంచి వ్రాసినట్లే

చేతిరెడ్డి పైపండ్ల వాణిజ్యములకు మూలపురుషుడు కా దని యేర్పడు చున్నట్లు నిర్దేశించుచుఁ బ్రకారాంతరమున చేతిరెడ్డి మూలపురుషుడు గాఁ దని స్థాపించుట కవతరణక నిష్ఠు వ్రాయుచున్నాడు.

“ఈగాథల వన్నింటిని విడిచి పెట్టి” వెలుగోటివారివంశవృక్షమునం చెప్పఁబడినపురుషులయొక్క కాలనిర్ణయాదివిషయములను బట్టి చూచినను ఏతచ్చరిత్రములోనిపురుషులను గూర్చి వ్రాయఁబడిన యసందర్భవాక్యములను బట్టి చూచినను చేతిరెడ్డి వేంకటగిరి...వండ్ల వాణిజ్యములకు మూలపురుషుఁ డను సిద్ధాంతము నిలువఁజాలదు = అని.

ఇందు “ఈగాథల వన్నింటిని విడిచి పెట్టి ... చూచినను చేతిరెడ్డి మూలపురుషుఁ డనుసిద్ధాంతము నిలువఁజాలదు” అను లేఖనముచేత

■ (2) గుర్తు గలగ్రంథములోఁ బాము వ్రాసినచెవిరెడ్డిచరిత్రములలోని విరోధములవలన చేతిరెడ్డి మూలపురుషుఁడనుసిద్ధాంతము నిలువఁజాలక పోయినట్లును నీని వదలిపెట్టి మఱియొకరితిగఁ జూచిన నీసిద్ధాంతము నిలువఁజాలకట్లును నభిప్రాయ మగుచున్నది కదా! దీనిని వెనుక, చేతిరెడ్డిగాథల పరస్పరవిరోధాదులు నిలువఁజాలవనియు, నిలిచి వను వీరియనీప్రకారము చేతిరెడ్డి సేతాళనాయుడు గాఁ దని మొదలగువిషయములను సాధింపఁజాలక యుండిరికరంబులై యున్నవనియు విస్తరంబుగ వివరించియే యున్నాను. కాన నేతదభిప్రాయ మాకామాత్రంచే కాని నేటుగాదు. ఇదిగాక, చేతిరెడ్డియుఁ చెవిరెడ్డియుఁ వేర్వేరు పురుషు లనిదృఢనిశ్చయము గలవియ న్నమరమున నేలాటి సంబంధము లేని చెవిరెడ్డియొక్కగాథలలోఁ గలవిరోధములవలన చేతిరెడ్డి మూలపురుషుడు కాఁ దని భావించుట, వృద్ధకాండవ్యాయము ననుసరించుచున్న దని వ్రాయఁ అని లేదు. వారి కిరువురకు నభేద మను నన్తర్పణమున నైనను అతస్పరవిరుద్ధములుగఁ జోఁచెనుచెవిరెడ్డి చరి

త్రములు కొన్ని యొక వేళ సవిశ్వసనీయము అనుకొన్నను సేవికాభిము లేక యుండవలెనే నేకరూపముగ వ్రాయుటచేత చెవిరెడ్డిమూలపురుషత ఆవిశ్వసనీయముగాఁ జాల దని తెనుక వివరింపఁబడియెను గదా! ఇట్లు చెవిరెడ్డి మూలపురుషతకు భంగము లేవపు డిది భవవక్షముగాఁ దదభిన్నుం దను బేలిరెడ్డియొక్క మూలపురుషతకును భంగము లే దని నిర్ణయగుచున్నది. కావునఁ బై వానివలన బేలిరెడ్డి మూలపురుషుఁ డనుసిద్ధాంతము నిలువ దనుకొనుట తప్పు.

ఇ దంతయుఁ బరిశీలించి పై గ్రంథమువలన స్వేచ్ఛపిల్లి యైవల్లు నెఱవమ్మ = ఏకచ్ఛరిత్రములోనిపురుషులను గూర్చి వ్రాయుటచేయవలసం దర్భవాక్యములను బట్టి చూచిననుగ అని సావస్థంభముగ లిఖించుట వ్య త్యయముగ వారీయందే సమస్యయము నొందుచున్న దని తెప్పవలసియు న్నది. చెవిరెడ్డిగాధలవలన బేలిరెడ్డి మూలపురుషుఁడు గాఁ దని వ్రాయుటకన్న నసందర్భవాక్యము లుండఁబోవుఁ గదా!

ఒకవేళ, బేలిరెడ్డి మూలపురుషుఁడు కాఁ దనునది 183 వ పేజీలో వ్రాయఁబడిన “బేలిరెడ్డి బేతాళనాయుడు కాదు” అనువివరము ప్రతిష్ఠావాక్యమున కర్థరూపమే కాని నేఱుకాదు. అట్లగునపుడు బేలిరెడ్డి మూలపురుషుఁడు కాఁ దన్నదానికి బేతాళనాయుడు కాఁ దనియే యభిప్రాయమనినచోఁ గానించు. అందువలన నేమి యగును? బేలిరెడ్డి బేతాళనాయుడు కాఁ దని పర్యవసానము కాఁగల దన్నచో నప్పటికి బేతాళనాయుఁ డనుచెవిరెడ్డి కిట్టిగాధ లున్నవి కాఁబట్టి బేలిరెడ్డి బేతాళనాయుడు కాఁ దనవలెను గదా! అయ్యది బేలిరెడ్డి సుప్రకృతగాధలు గలవాఁ డనియుఁ చెవిరెడ్డి యత్రకృతగాధలు గలవాఁడనియుఁ బ్రమాణమున్నచో సప్రకృతగాధలు గలవాఁ డగుటచే నితఁడు చెవిరెడ్డియే కాని బేలిరెడ్డి కాఁ దని యేర్పడుటనుబట్టి తెప్ప వగును. ఎఱ్ఱకొండవిశాఖసములో వ్రాయఁబడవలసిన యైగాధలు చెవి

రెడ్డిచే కాని బేరిరెడ్డిచే కాని భుంట్ల హామనున్నచో, ఏడువ్రత విషయము కావవలయుచో వ్రాసియే తీరవలె ననియు వ్రాయనిచో నది యగ్రచ్యూతంబనియు నిరూపించి, వెనుక నాచే నుదాహరింపఁబడిన ముద్రాపత్రచరిత్రములు వారివారి కాననములచో వ్రాయుమిగిలి కావవలయులలో గానంబడనట్టివరిత్రములు తాము వ్రాసినందునకును నవమా కావము చెప్పవలసి యుండును.

ఇక దీని నింతతో నిలిపి బేరిరెడ్డి మూలపురుషుఁ డనుసిద్ధాంతము నిలువఁజాల దన్నందునకు రావుగా రేయేపాథకపాదుగ్రివి బాపఁ గలచో దాని నెత్తి విమర్శించుచున్నాను. ఇప్పుట్టిన వారియవక్రమ గ్రంథం బిటు బున్నది. —

౧ బేరిరెడ్డి మూలపురుషుఁడు కాఁడు. — వెలుగోటివారివంశచరిత్రమునందుఁ బిల్లలమట్టి తేతాళనాయనికి దామానాయుఁడు, ప్రసాదాదిర్యనాయుఁడు, దుద్రనాయుఁడు, అనుముగ్గురుకొడుకులు గల రనియు, వారిలో క్షేష్ఠుఁ డైనదామానాయనికి 1 వెన్నమనాయుఁడు, 2 నచ్చనాయుఁడు, 3 పెద్దన్న, 4 బ్రహ్మనాయుఁడు, 5 వేర్మీఁడు, 6 నూర్మీఁడు, 7 మల్లిసీఁడు, అనువుత్తులు గల రనియు నుదాహరింపఁబడియెను. శ్రీనాథకవిరాజప్రణీత మొనవల్పాటివీరచరిత్రమున బేరినాయనికి దొడ్లనాయుఁడు, అతనికిఁ బెద్దన బ్రహ్మనాయుఁడు వేర్మీఁడు నూర్మీఁడు మల్లిసీఁడు అనువీరులు పుత్తులు గల రనియు, వ్రాయఁబడియున్నది. రేచర్ల బేరినాయనినామమును గాంచి ఖగిమించియో, నల్పాటివీరులలో గుండసిద్ధుఁ డైనబ్రహ్మనాయుఁడు వెలుగోటివారివంశములోని కాఁడెయై యుండు నన్న నంపూర్ణవిశ్వానముచేతనో కల్పాటివీరుల కాలముం దెలిపిచుచున్నకాంశము లెఱుంగమిచేతనో జూపియోకారణము చేరనో, పిల్లలమట్టి తేతాళనాయనివంశమును బల్పాటిబేరినాయని

శంకరుని శ్వాక్క-బిగఁ జేసి లేతిరెడ్డియె శతాశవాదుఁ జని పాత్య
భావములతో సిద్ధాంతము చేసి యున్నాఁడు. అని.

ఇంద్రమియఁ విశేషము గానరాదు. ఒక్కవిశేషము మాత్రము
చూపుచున్నది. 178 పేజీలో "లేతిరెడ్డి నామిరెడ్డి" అని యెఱుఁ
కొని, యీ 191 పేజీవఱకు నెఱ్ఱక్క-చేవి యర్థ యగులేతిరెడ్డియే కదా
విషయాకరింపఁబడినవాఁడు. ఇందువలన "లేతిరెడ్డి మూలపురుషుఁడు
కాదు" అను ప్రతిజ్ఞావాక్యమునఁగూడఁ బ్రస్తుతుఁడగు నెఱ్ఱక్క-
యర్థయే విషయమై యుండ వలయు. ఇట్లునపుడు లేతిరెడ్డి మూల
పురుషుఁడు కా దనుచునీ, నెఱ్ఱక్క-చేవి యర్థయగు లేతిరెడ్డి శంక
టగిరి...సంస్థాపాధిపతులకు మూలపురుషుఁ డగు శతాశవాదుఁడు
కా దనియే యర్థ మగును. అట్లునపుడు బారిరువురు వేర్వేలు
పురుషులనుపై వారితలిదండ్రులయొక్కయో, భార్యలయొక్కయో,
సంతాపముయొక్కయో, భేదము నగవఱచి తన్నులమునఁ దర్సాధ
నంబు కర్తవ్యంబుగా నుండును. నెనుక ఏను 189 పేజీలో "నామి
రెడ్డివాడును చెవిరెడ్డి నామాంతర మని చెప్పటకు మును గాదు.
నామిరెడ్డిభార్య యైలాంబ యని చెప్పఁబడినది కాని యెఱ్ఱక్క యని
చెప్పఁబడి యుండ లేదు" అని వ్రాసి లేతిరెడ్డి నామిరెడ్డి భేదము
పాధించినవారు కారా? కాబట్టి లేతిరెడ్డికి శతాశవాదుని భేదము
పాధింప నించివచ్చును తర్సాధనమునకై వారిసంతాపాదిభేదము అగవ
ఱచుటయే తగును. ఇట్టి స్థితిలో ఏను శతాశవాదునియొక్కయొ
బల్నాటిలేతినాదునియొక్కయు సంతకులకు భేదమును నిరూపించి
నారు. ఇయ్యది పిల్లలమఱిలేతాశవాదునికే బల్నాటిలేతినాదుని
భేదము పాధించుట కొకతేక సమర్థం బైనను లేతిరెడ్డి శతాశవాదు
ని భేదము పాధించుటకు సమర్థము కాదు కదా! ఏపురుషుడయ
మును సంజావాదిభేద ముండునో అపురుషుడయినా (పు) మును

కొన్ని నడుకొనవచ్చును గాని యెట్టి భేదము లేనిపుట్టివద్యయము
భిన్న మని యెట్లు లనుకొనవచ్చును? వారిని సంకానాదిభేద మున్నద
న్నిచో దానినే వ్రాయవలసి యుండెను. అట్లు గాక యుద్ధాపేక్షాదగు
పల్నాటి బేరినాయనిసంకానభేద మగుపతిచుట్ట యసంబద్ధంబుగాక
మూఢము. అని.

“ ఇందువలన “ రేచర్ల బేరినాయనినామమును గాంచి ప్రశంస
చియ్యె... మఱి యేకాళనసుచనో పిల్లలయిట్టి బేతాళనాయనివంశ
మును బల్నాటి బేరినాయనివంశమును నొక్కటిగఁ జేరి బేరిరెడ్డియే
బేతాళనాయఁ డని హేత్యాభాసములతో సిద్ధాంతము చేసియున్నారు”
అని వ్రాయుట న్యత్యయముగ వారీయించె యవ్యయించుచున్న దని
చెప్పవలసియున్నది. సంబంధము లేనిబేరినాయనిసంకానమును బేరి
రెడ్డిసంకాన మనుకొనుటకన్న నామభ్రాంతియు, బేరిరెడ్డికి బేతాళ
నాయనికి భేదము సాధించనంది తత్సాధకముగ వ్రాయఁబడిన బేతాళ
నాయనియు బేరినాయనియు సంకానభేదమునకన్న హేత్యాభాసం
బును నెద్ది యుండఁ గలదు? వీరు పహేతుకముగ విరూపింపఁబోవు
యన్నా నని యుపక్రమించి బేరిరెడ్డి బేతాళనాయఁడు కాఁ దనుటకు
హేతువులు గానట్టి బేరిరెడ్డిచరిత్రములను హేతువులనుగా వ్రాయు
టయు బేరిరెడ్డి బేతాళనాయఁ డనుటకు హేతువులగువానిని హేత్యా
భాసంబులనుగా వ్రాయుటయుఁ బాడఁగా నెచ్చటనో తర్కవిచార
్యులు గ్రంథదింతవము చేయుచుండఁగాఁ జెని సోఁకిన హేతు హేత్యా
భాసపదములను ప్రయోగించినట్లున్నది గాని వాని యర్థము చెలిసి
ప్రయోగించినట్లు కానరాదు.

ఇంక నిటు లేమివనందురేమో. బేతాళనాయనికి బేరిరెడ్డికి భేద
మనియే వీరిమతము గాని పల్నాటి బేరినాయఁకి బేరిరెడ్డికి భేద మని
కాదు. దీనంజేసి పల్నాటి బేరినాయనిసంకానమును వ్రాయుట తప్పు

గాడు. పల్నాటిచేరినాయుడు పెద్దక్కళర్తయగు చేతిరెడ్డి యొకం
డగునపుడు వారిలో నెవరిసంతానమును వ్రాసిన నొక్కటియే కదా!
అని. ఇట్లనఁ గూడదు. ఇది మొదలు ప్రకరణాంతమువఱకును తదన
ప్రకరణమునకు గంతోక్షముగఁ బల్నాటిచేరినాయుడు నేను చేతి
రెడ్డి నేను అని వ్రాసియున్నారు. కాబట్టి వారియపున నభిన్ను లగు
టంజేసి రావుగారు పైవిధముగ వ్రాసినా రనుకొనుట సరి గాదు.

ఒకవేళ, చేతిరెడ్డి మూలపురుషుడు కాఁ డనుటకు నిది హేతు
వని వారి యభిప్రాయముకాదు, మిడియేనునిన వేర్వేలుసంతానములు
గలిగి యుండుటచే వేర్వేలు పురుషు లని యెల్లరచే నెన్నఁదగియున్న
పైవారి సంతానము మొక్కటిగఁజేసి ... (వెలుగోటివారి వంశచరిత్ర
కారులు) సిద్ధాంతీకరించినా రని వస్తుస్థితిప్రదర్శనమునకై యిటులు
వ్రాయఁబడినది. ఇతరమూత్రమునఁ బై వికల్పముల కవకాశము దొర
కడు అననచో, నప్పటికి చేతిరెడ్డిసంతానమును గూడ నుదాహరించి
“మువ్వరివంశముల నొక్కటిగఁ జేసి” యని వ్రాయవలసి యుండెను.

ఇక, చేతిరెడ్డి మూలపురుషుడు కాఁ డనుటకు ఏ రేయే
హేతువులను వ్రాసినారో పరిశీలించి వానివిమర్శము చేయఁదగి
యున్నది. ఇది మొదలు ప్రకరణాంతమువఱకుఁ గల గ్రంథమును బాడఁ
గా నీవిషయము లగపడుచున్నవి.——

“వెలుగోటివారి వంశచరిత్రమున దేలినాయునికి బామానా
యఁడు మున్నగు మూత్రపుత్రులు, బామానాయునికి పెద్దన్న లో
నగు నేత్రుడు పుత్రులు వ్రాయఁబడి యున్నారు. పల్నాటిచేరిచరిత్రమున
చేరినాయుని బొడ్డనాయుడు, అతనికి పెద్దన్న మొదలగు పైదుగురు
పుత్రులు వ్రాయఁబడినారు.

కల్నాటినిగజదేవములో బ్రహ్మనాయనికొంది దొడ్డనాయుడు నిజ
యందును చేరను, పిల్లలమట్టిలేతాళనాయని కుమారులలో దొడ్డనా
యాయు లేకుండుటచేతను సంబంధమునకుఁ జిక్కురాగా లేతాళనాయని
వేద్యుల్లతుఁ డగు చామానాయనికి దొడ్డనాయుఁడని నామాంతరముగ
నూహించిరి. ఎట్టిక్కాననములో లేకరెడ్డికుమారుడు మల్లా
నాయుఁ డని యుండఁగా నదియు నామాంతరముగఁ దలంచిరి.

గ్రంథకర్తల యుద్ధప్రకారము నామరయ ముకల్పసమిపనే
పోధించు నని యొక్కకొన్నను 1208 సంవత్సరమున ఎట్టిక్కాననము
నాటికి మల్లానాయుఁ డనుదొడ్డనాయనికి సంతానము జనించ లేదు.

ఒకవేళః బుట్టివా రని యూహించినను శిశువులై యుండవల
యును గద ! కల్నాటియుద్ధము, 1176-1182 సంవత్సరముల ననుబు
జ్వరిత ప్లవేగచరిత్రాంశములను బట్టి తేలుచున్నది. ఆయుద్ధమున
లేతివానినిమనుషుఁ డగు బ్రహ్మనాయుడు ఆశ్రయికుమారుఁ డైనచాల
చంద్రనాయుఁడు ఘనబాహువిక్రములై జయముగాంచినట్లున్నది. 1208
సంవత్సరమునాటికి దొడ్డనాయుఁ డను మల్లానాయనికి సంతానమే లేక
యుండఁగాఁ బ్రతాపరుద్రసమకాలికుఁడై తన రాతమైన లేతివానినికి
బ్రహ్మనాయుఁ డెట్లు సమకాలికుఁ డగును ?

కల్నాటియుద్ధమనాటికి దొడ్డనాయుడు చనిపోయి యుండ
నని యాచరిత్రమునఁ జెప్పఁబడినది. 1208సంవత్సరము ఎట్టిక్కాననకాన
కట్టులో వర్ణింపఁబడి ప్రతికియున్న మల్లానాయుఁ డననుదొడ్డనాయుడు
ముప్పదిసంవత్సరములకుఁ బూర్వమే మృతినొందవలసిన కురవవృద్ధి
నది కదా !

నలుగోటివారీశ్వరులైః ఆనపోతానాయుడు మాధవనా
యాయు రమకానములలో వెన్నునవాయనిమండియే కనుపూర్వలను

తప్పకొనియున్నాడు గాని పిల్లలమట్టి బేరిరెడ్డిని మూలపురుషునిగా తప్పకొనలేడు. నర్వర్ణ సింగమనాయుడు సైతము తనసింగభూపాలిని మున 4 గవరములోనిదాచానాయనియండి సంకమము కర్ణిలము గాని ముప్రసిద్ధులయిన బేరిరెడ్డి కావలగువారి నెవ్వరిని బేర్కొనలేడు. ఇప్పుటివారికంటె వారు ప్రాచీనులు గనుక వారి కిగాధలపూర్వోత్తరసందర్భములు చక్కగా చెలిసి యుండవలయును గదా ! వారేం తమకాసనములందును గ్రంథములందును ముప్రసిద్ధవంశజుల నభివర్ణింపక మానధారణము గలిగి యుందురు ? " అని.

గ్రంథకర్త యివన్నియు బేరిరెడ్డి మూలపురుషుడు గాఁ జనుటకు హేతువు లనుకొనియుండినను వీనిలోఁ గొన్ని మాత్రము హేతువు లనుకొనియుండినను వీనికిఁ బ్రత్యేకము సమాధానము వ్రాయవలసి యున్నది.

ఇందుఁ గొన్ని వల్నాటివీరయుద్ధకాలాపేక్షములుకొన్ని తదవపేక్షములు గా నున్నవి. అందు బేలాళనాయునిసంతానము బేరినాయుని సంతానము భిన్నముగ నున్న దనునదియు దామానాయునికి దొడ్డనాయుడు మల్లనాయుడు అనునవి నామాంతరము లని కల్పించినారనునదియు నట్టికావనమునాటికి మల్లనాయునికి సంతానము జనింపలేదను నదియు ననపోతానాయుడు మాధవనాయుడు సింగభూపతి కనుకాసనగ్రంథాదులందు వెన్నమనాయునికిఁ బూర్వుల వర్ణించనందున వారు వీరిపూర్వులుగా రనియు నీవారును యుద్ధకాలానపేక్షములు.

జగదేవః బుట్టినారనుకొన్నను శిశువులై యుండవలయును గదా ... తాతయైన బేరినాయునికి బ్రహ్మనాయుఁ డెట్లు సమకాలికుఁడయ్యెను ? అనునదియు, వలనాటియుద్ధమునాటికి దొడ్డనాయుడు జనిపోయియుండె నని యాచరిత్రమున నున్నది ... దురజ్ఞుఁ డట్టిను గదా ! అనునదియు యుద్ధకాలాపేక్షములు.

నీనితో చేతాళనాయనియో చేతినాయనియో స్వంతానములు
భిన్నములు గా నున్న వనువది చేతిరెడ్డి మూలపురుషుడు గా
దనుటకు హేతువు గాదనియో నవంబద్ధంబు గా నున్న దనియో బ్రెవిష్టి
శ్చమునలననే తేటపడగలదు. ఇక వాస్తవస్థితో చేతాళనాయనికి
చేతినాయనికి చేతిరెడ్డికి భేదము లే దని యొప్పియున్న మీమితమున
వారి పంచాంగభేదమునకు పమాధాన మేమి? అని యనరాదు.
నామానాయనికి దొడ్లవాయుడు మిల్లనాయుడు అనునామములలో
నొక్కటి గాననామము (గుణమును బట్టి వచ్చిననామము) అనియో
నొకటి నామాంతర మనియో నూహించి తత్పరిహారము వెలుగోటి
వారి పంచరిత్రమునఁ జేయఁబడిన దని రావుగారే యుపపాదించినారు
కదా! ప్రమాణాంతరములచే బుద్ధిపైక్యము సిద్ధించువపుడు తత్పు
త్రాదులలోఁ గలనామభేదములు వారివారికి నామాంతరములుగానో
నిరుదనామములుగానో కల్పించుట చరిత్రకాదులకుఁ గులధర్తంత్రై
యున్న దని వ్రాయఁ బని లేదు. చరిత్రములని దట్టియుదాహరణం
బుల నన్నింటినో చూపఁగలను. కాన నీనామమూలేవివాదము నిలుచు
నది కాదు. చేతిరెడ్డి మూలపురుషుడు కాఁ దనుటకు హేతువుడు
గాఁ జాలదు. దామానాయనికి నహస్రనామములు కల్పించి యుండిన
వది చేతిరెడ్డియొక్క మూలపురుషునకు భంజకము గాఁజాలదు కదా!
మఱి మూలపురుషునకు స్థావకమే యగును. మూలపురుషుఁ దక్షగా
నొకమటుంబమునకు యుదటివాఁడు. చేతిరెడ్డి త్రుక్తక్రిపాత్రాదుల
కనేకనామము లున్నవన్నపుడు తత్పుత్రాదినిరూపిత మూలపురుషునకు
భారతనియందు స్థావకమే యగును గదా!

ఒకవేళ, చేతిరెడ్డియొక్క మూలపురుషునకు ప్రమాణసిద్ధంత్రై
యుండెనేని నీకల్పసంబున కంతకు నవకాళము గలుగును, అదియే
లేనపుడు తన్ములకం బుననీకల్పనం బంతయు నిరాధారం బున పుట్టును.

దీనినిరాసమనఁజేసి మొదలది విచారించెదము. ఇదిరెడ్డియని నామాంతరము గలపిల్లలమట్టి బేతాళనాయకుడు మూలపురుషుడు దిగు నని యంగీకరింతురా? అంగీకరింపరా? రెండవవత్సమునఁ బ్రమాణము లేవియో మోపుటయు నట్టిపురుషుడు మఱియెవఁడో యెప్పుట వ్రాయఁబడినాఁడో యగవఁజుటయు, నారాజు మూల పురుషుఁ డని చాటుచున్నవద్ద నాయకచరిత్రాదిపూర్వగ్రంథము లగు మాణిము లని స్థాపించుటయు, వీరికి ముఖ్యమై యుండును. ఇంక ననపోతానాయకుడు మొదలగువారు వెన్నమనాయనియండియే వంశవర్తనము చేసినందున బేతాళనాయకుడు తత్పుత్రులు వీరిపూర్వులు గా రని యేర్పడును గదా! యన్నచో నది యవిచారసిద్ధాత్మక మని తరువాత నిరసించఁ జొచ్చుచున్నాము. మఱి యెవ్వయు పెరిగింథములు గాన రా వలెదురు. కాబట్టి బేతాళనాయకుడు మూలపురుషుడు కాఁ డని భావించుట నిలుచునది కాదు. ఇంక మొదటివత్సమున నారాజు మూల పురుషుఁడైనపుడు పిల్లలమట్టి బేతిరెడ్డి మూలపురుషుఁడని యిచ్చకేనివా ఁడైన నొప్పిలేరవలయు. రావుగారు బేతిరెడ్డి బేతాళనాయకుడు కాఁ డనుటకు హేతువులుగా నందినచెవిరెడ్డిచక్రములలోనివిరోధములు హేత్వాభాసాభాసంబులైనం గా వని వెనుక నావ్రాసినవిమర్శము వలనఁ జేటవడక పోదు. అవి గాక యింక నేహేతువులను నిదివఱకు రావుగారు వ్రాసినవారు కాదు. ఇది మొదలు ప్రకరణాంతమువఱకుఁ బ్రకారాంతరమున సాధింపఁగల మనుచున్నాము గాని యిది వ్యక్తప్రతిష్ఠ యని ముందు విమర్శమువలనఁ జేటవడఁగలదు.

ఇంకోకటి.—బేతిరెడ్డియు బేతాళనాయకుడు నిరువురు పిల్లల మట్టికట్ట మువవదముగాఁ గలవా రని రావుగారు యొప్పుకొన్నాడు. బేతిరెడ్డి గణపతివాఁ డుండినట్లు కాసనగ్రంథానువలన విశ్వాదుగుటయుఁ బేతిరెడ్డి గణపతివలన వచ్చునింఘటినట్లు చరిత్రగ్రంథా

యాధా మిగుటయుఁ బాడుచున్నాము. ఇందువల్లనే చాళుకి దేశ కాలైక్యము వచ్చినది. కలము గోత్రము నొక్కటగుట ముద్ర నిర్ణయము. బేరాళనాయకుడు బేరాళరెడ్డి బేరినాయకుడు బేరిరెడ్డి అను వని వర్ణయవకము లని వెనుక వ్రాయఁబడియును.

బేరిరెడ్డికిఁ బూర్వులు కాసనములందును గ్రంథములందును రెడ్డిబిరుదుముతో వ్యవహరింపఁబడుచుండుట బాధకం లని తలంప రాదు. ఎఱ్ఱకొకానములో నామసిర్సనంకమును వర్ణించునపుడు శ్రీమాన్వయో నాయక డొడ్డితేజా, ఎఱ్ఱననాయకొభూత్, కొమ రేనాయక ఇ త్యుదాత కీర్తిఁ లని యామె పిత్రాదులు వర్ణింపఁబడి నందున బేరిరెడ్డిసంబంధులలో నాయక బిరుదుము నూడ నాకాల ముననుండివది కాఁబట్టి బేరిరెడ్డి నూడఁ బై రెండుబిరుదుములను వహించి యుండెననియు నాయనపుత్రు లగు చామానాయకుడు మొద లగువారు కొందఱు కేవలనాయక బిరుదుమే వహించుచుండి రనియు నీవలివారు కొందఱు నాయక బిరుదుమును గొందఱు రావుబిరుదుమును వహించుచు వ్హారనియు, కాసనగ్రంథానుభవములవలనఁ బేటకుడుచున్నది కదా !

ఇట్లు బేరకాలకులగోత్రవామములవలననే కాక ఎఱ్ఱకొకాన ములో శ్లోకాతో దేశ, దేశవదండ, పిల్లలచుట్టిదేశిరెడ్డి" యని చెప్పి యుండుటచేత ఎఱ్ఱకొకాన రై బేరాళుని నెదిరించి గణపతివలన గౌర వింపఁబడినాఁ డని యేర్పడుటయుఁ బద్మనాయకచరిత్రాదులలోఁ జది రెడ్డి బేరాళుని నెదిరించి గణపతివలన సమ్మానింపఁబడియె నని వ్రాసి యుండుటయు మొద లగువానింబట్టి చరిత్రైక్యము వచ్చుటవలనఁగూడ బేరిరెడ్డియు బేరాళనాయకుడును నొక్కరుండ కాని వేర్వేరు ప్రభువులు గా రని విప్రువుముగా నిశ్చిత మగుచున్నది. కాఁబట్టి బేరిరెడ్డియు బేరాళ నాయకుడును భిన్న ప్రభువు లని భావించ వలను లేదు. ఇంకఁ బఱాట

చేరినాచార్యుల చేతిరెడ్డి యొకండె యనునదియుం బ్రసిద్ధిచితుర్యము
వలనఁ జేటవడఁ గలదు.

ఇట్లు ప్రమాణాంతరములవలనఁ బురుషైశ్వర్యము సిద్ధింతునపుడు
వారి కుటుంబములోఁ గల పురుషులకుఁ జరిత్రములలోఁ జాతీయ
నామధేయములు పురుషభేదప్రయోజకములు గామివలన నాచూరి
తరములుగానో లింగభేదములుగానో యుండు నని నమస్వయించుట
చరిత్రాంశముల కంత విరోధముగాఁ జూపబడు.

ఇంక సుకవేళ నాచేరివాలు భార్యాంతరములందుఁ గలిగిన
పుత్తులయి యుండి చరిత్రకారుల కానిశేషములు దోచక యట్లు ప్రాసీ
యుండిన నుండ వచ్చును. «రాజానో బహువల్లభాః» అనున్యాయే
మున రాజులకు బహుభార్య లుండుట యరుదు కాదు. ప్రియకృష్ణసన
మున నామిపుత్తులిం దగు మల్లనాయని గూర్చి చెప్పవచ్చును
«యస్యాః పుత్రః» అని వ్రాసి యుండుట యాయావాకు హస్తా
వలంబము నిచ్చుచున్నది. «తస్యై తస్యాం పతుజని, తయో రభౌ
న్నిర్భాగ్భర్తృతేజాః» ఇత్యాదులవలెఁ జెప్పవలసియుండఁగాఁ బురుషునిఁ
జెప్పక «యస్యాః పుత్రః» అని స్త్రీనిమాత్రము చెప్పుట సంప్ర
దాయవిరుద్ధం బగుటయే కాక «భవానీపతేః» అనుచోటఁ గావ్య
ప్రకాశమునందు వ్రాయఁబడినరీతిగా ననుచితార్థమును గూడ స్ఫురింపఁ
జేయును గదా! కాబట్టి చేతిరెడ్డికి బహుభార్య లుండి రనియు
నందు నెట్టికృతు మల్లనాయుడు పుత్తులిం దుండె ననియు నామి తన
పుత్రుని మాత్రమే వర్ణించినది కాని సపత్ని పుత్రులనామియులు
మోక్షింపనిది కా దనియుఁ జెప్పి నమస్వయించిననీ కాని పై దోషము
ప్రపక్తింబక పోదు. కాబట్టియే యాయాబస ప్రకరణము 181 వేద
లో «తేవల్లచేతిరెడ్డికి ప్రియకృష్ణానియందు జనించిన మల్లారెడ్డినిగూర్చి»

అని రావుగారిచే వ్రాయబడినది. వెలుగోటివారిపంక్షిష్టమునకు మల్లానాయకుడు బాపూనాయకుడు వేర్వేరుగా వ్రాయబడినవారు. శబదములు కూం దింకను విశదీకరింపబడినవి. ఇందువలన బ్రభు ద్వితీయాక్షేపములు నిలుచునవి కా వనియు, తేలికెత్తి మూలపురుషుడు కాఁ దనటను సాధించునది కా వనియుఁ జేరినది.

కాబట్టియే కాబోలు, రావుగారు వీనిని వదలి ఎట్టిక్కాసనమునాటి మల్లానాయనికి సంతానమే జనింప లేదని యాక్షేపాంతరమునకుఁ బోయిరి. అదియు నిలుచునది కాదు. కాసనమున మల్లానాయఁ డెట్టిక్కపుత్తుఁడని వ్రాసిండున నామె కథం జాకంజేపుత్తుఁడని వీ దూహించుటకు వీలున్నను మల్లానాయనికిఁ బుత్తులు లేరని యూహించుటకు వీలు లేదు. పుత్రప్రసక్తిలోఁ బుత్రాంతరవ్యాపృత్తి యగునే కాని పౌత్రాదీవ్యాపృత్తి కాదు కదా! అప్పటి కన్న సంతానము సంతయు వ్రాయుటకునామె ప్రతిజ్ఞ చేసియుండ లేదు. కాసనములలోఁ దనకుఁ గలకటంబము సంతయు వ్రాయవలయునను నియమము కాన రాదు. ఒకవేళ వీ రట్టివీననియమమును స్వీకరించి నచో తేలికెత్తినామిరెడ్డికాసనములలో నొండొరులనామములు వ్రాయబడలే దని వీరు వెనుక 178 పేజీలో వ్రాసి యున్నందువలన తేలికెడ్డి నామిరెడ్డియు నామిరెడ్డిఁ తేలికెడ్డియు సోపాదరులు కాక పోవలసినదృష్టము. ఇష్టాదత్తి యన్నచో « వీర లిరువుర సోపాదరులు » అను తత్యస్వాక్షివిరోధము ప్రసక్తించును. త తము అవపోతానాయకుడు తనపుత్తులు పుత్తులు ప్రాథులై యుండుగా వ్రాయించినకాసనములలో వారిపేరులు వ్రాయించలేదు. తదభావము సిద్ధింపవలె గదా! తఱచుగ కాసనాదులందు భార్యాభ్రాతృ మును వ్రాయుట లేదు. తదభావము సిద్ధింపవలెను గదా! కావున

నాయాజ్ఞేపథ్య నిలుచునది కాదు. బేతిరెడ్డి మూలపురుషుడు కాక
దనుటకు హేతువును గాజాలదు.

ఇక బేతిరెడ్డి తత్పుత్రులు ననవార మాచానాయకుల
కాననములందును సింగభూపాలీయమునందును వ్రాయఁబడదుచే బా
రలు వేంకటగిరి...వంశానాధిపతులకు మూలపురుషులు గా రనునాజ్ఞే
పథ్య నిలిచి యున్నది. ఇయ్యది ప్రకరణాంతమున రావుగారిచే సక
లాజ్ఞేపథిలోమిగిలిన వ్రాయఁబడినది కాన దీనిసమాధాన ముచ్చటనె
వ్రాయవలసి యున్నను గాలానవేక్షములలో నిది యొకటియై ప్రత్యా
సన్నమైనది కాఁబట్టి యిప్పుడే యేతద్విమర్శము చేయుటకుచున్నది.
ఈమాజ్ఞేప మవిచారసిద్ధములలో మొదటిదిగా నున్నది. పైవాదికాన
పములందును గ్రంథములందును వ్రాయఁబడనందున బేతిరెడ్డియొ
దత్పుత్రులును వేంకటగిరి...వంశానాధిపతులకుఁ బూర్వులు గా రని
వాదించెడువీరభద్రరావుగారి మొక్కటి విచారించవలసి యున్నది.
రీ వరకము వాఁడైనయనవారానాయకుడు మాచానాయకుఁ డ్దాసిం
చిన శిలాకానములలో వర్ణింపఁబడి సుప్రసిద్ధుం డగు పెన్నమనాయని
నేడవతరముసింగభూపతి వర్ణింపక వదలి చాచానాయనినుండి వరకాధి
పర్ణనముచేయుటకుఁ గారణం బేమి? ఒకవేళ పెన్నమనాయఁ డేమైన వీర
పూర్వుఁడు కాకపోయి యుండవచ్చునా? అని. దీనిసమాధానక్రమమును
వారు చెలిసిగొనినచో, నాటవతరమువారు బేతిరెడ్డిని తత్పుత్రులను నీల
వ్రాయలై రో అంతమాత్రమున వారు పైవంశానాధిపతులకుఁ బూర్వు
లుగా రని నుడువుట యెంతజ్ఞాన్యుం బగునో వారిమనస్సుకడే రావల
దు. వాస్తవస్థితిలో కాననములందుఁ గాని గ్రంథములందుఁ గాని పూ
ర్వుల నందఱును వర్ణింపవలె ననియొక గొందఱును వర్ణింపవలె ననియొక
బలానాతరమునుండి వర్ణించవలె ననియొక నియమములు లేవు కాబట్టి
వాదివారికిఁ జోచినవ్రువునినుండి వర్ణించుట గలదు, మునుగఁగివచ్చు

వివాహప్రవీణామహాశ్రమమును కేర్పాటుల కాన్యములందును గ్రంథములందును వానశ్రమములందును బాధుచున్నారము. ఇట్లుండఁ బట్టియే తీతరమువారు తమప్రవీణామహుఁ డగు వెన్నమనాయని నుండియు నేవవరమువారు తమప్రవీణామహుం డగుదాదానాయని నుండియు వర్ణించినా రని ఘంటాపథముగాఁ దెలియఁ దగినవిషయము వీరభద్రరావుగా రెఱింగియున్నచో నిట్టి ప్రాద్దువోనికుశంకలు చేయఁ మానభారము కలిగి యుండును. వెన్నమనాయ్కు దయోనిసంభవుఁడు గామిచే దత్తిత్రాడు లుండి తీరవలయు ననియు, నితరులు తత్తిత్రాడు లని యెచ్చటను వ్రాయఁబడవలెనఁ బక్షనోయకచరిత్రాడు అందుఁ దత్తిత్రాడు లని వ్రాయఁబడిన బామానాయకప్రభులు వెన్నమనాయనిపిత్రాదులు గా రని వట్టిమాటలతో నిరాకరించుట నిరుపకాల దనియు వ్రాయఁ బని లేదు. ఇట్లు కాలానపేక్షము లగు హేతువులు నాలుగును ముగిసినవి.

ఇకఁ గాలాపేక్షములు విమర్శింపఁ దగియున్నవి. అయ్యది వల్నాటియొద్దకాలము నిర్ణయించినచో దంపాపూవికాన్యాయమున దత్తత్రరంబులు గాక మానవు. కాబట్టి యిపుడు వల్నాటివీరుల యొద్దకాలనిర్ణయము ప్రాప్తానసరంబు. అయ్యది వీరభద్రరావుగారిచే నిటులు వ్రాయఁబడినది. —

ఈ కుయొద్దము శ్రీ. శ. 1176-1182 సంవత్సరముల వదుమి జరిగి వని యనేకచరిత్రాంశములను బట్టి నిర్ధారితమగుచున్నది. వల్నాటివీరచరిత్రమునఁ బ్రకాశద్రుడును వలగామరాజునకు యొద్ద కాలమున వేయిగుఱ్ఱముల నంటె వనియు, భరణికోటరా జైవభీమరా జనకు వర్తమాన మింటె వనియు, అరవిందకు రెండవ తీతరాజు రాంజీరాజము వహించె ననియు, వలగామరాజునకు పాగిపోత

కాక సాక్షాత్తుము చేసి ననియు గల్గెను. పుకవిజ్ఞులునికొకడు వీరసోమేశ్వరుని కూతును మలిచేవరాజున కిచ్చి పెండ్లి చేయఁ బడె ననియుఁ జెప్పఁబడి యున్నది. హుళుసలరాజైన రెండవవీరభాస్కరునినామమును వెలనాటిచోడగొంకరాజునామమును నుచామోని పుఁబడినది. వీ రందఱును గొంచె మించుమించుగా సమకాలికులై యున్నారు. వీరిలోఁ గోటేశరరాజు 1182 వ సంవత్సరమునఁ బరిపాలనము వహించినాడు. కావునఁ బల్నాటివీరుల యుద్ధకాలమున నితనితండ్రిభీమరాజు ధరణిగోటలోఁ బరిపాలనము నేయుచుండెను. కేతరాజు బ్రహ్మనాయనికడకు రాయబారము గొనిపోయెను. విజ్ఞులునికొకడు వీరసోమేశ్వరుఁడు మృతినొందినతరువాతనై పల్నాటియుద్ధము జరగఁ నని చెప్పఁబడినందునను, వీరసోమేశ్వరుఁడు 1176 వ సంవత్సరమువఱకుఁ బరిపాలనము చేసినందునను, పల్నాటియుద్ధము 1176-1182 సంవత్సరముల నడుమ జరిగె ననుట కేసందేహము లేదు. ఇంతయేల? మొదటిప్రతాపరుద్రుఁడు నలగామరాజునకు సైన్యమంపె నని చెప్పఁ బడియుండుటచేత 1196 వఱకుఁ బరిపాలనము చేసినప్రతాపరుద్రునితో బ్రహ్మనాయఁడు సమకాలికుఁ డనుట విస్పష్టము గదా! " అని.

దీనిదిమర్కమునకు ముం దీవిచారము కర్తవ్యంబుగా నున్నది. పల్నాటివీరచరితమున నొండె, గ్రంథాంతరమున నొండె, నీయుద్ధకాలము వ్రాయఁబడనందునను, పల్నాటియుద్ధములో నాయకతని నాయకు లగునలగామరాజు మలిచేవరాజు మొదలగురాజులయొక్క గాని వారిమంత్రు లగు బ్రహ్మనాయఁడు నాయకురాజు మొదలగువారలయొక్కగాని కాలమును బోధించెడుకాసనాదిప్రమాణములు లేనందునను, నిదివఱకు వారు వారు తమకుఁ దోచినట్లు భిన్నభిన్నప్రకారములుగ నీపల్నాటివీరయుద్ధకాలవిజ్ఞయముచేసి యున్నారు. చూడుడు. విల్సన్చారగారు 1080 మొదలు 1087 లోపల నీయుద్ధము జరిగిన కని

యో, అయిలరు మొదలగువారు నాకాలముననే యాధ్యక్షములుగన
జనియు నూయర దొరగారు లోకమునఁ గలవాడుకలోని

౧. గణపభగవద్గోదాదుల

భవనుం దామోభకుద్ధవక్షము నందున్

విజయనమహాపాటలుఁ ద

కృష్ణముగఁ బల్నాటిపీఠగణ మనిఁ బడియెన్.

అను వద్యమును బట్టి ఖా. క. 1808 సంవత్సరమున నీయధ్యక్షము జరి
గినదనియు నానాప్రకారములుగ నీయధ్యక్షాలమును గూర్చి వారివారి
యూహలు ప్రకటించియున్నారు. ఇట్లుండఁగా నిపుడు వీరభద్రరావు
గారు “ప్రథమప్రకాశరుడ్రుడు నలగామరాజునకు వేయిగుట్టముల
సంపెను, రెండవశతరాజు బ్రహ్మనాయనికి రాయభారము గొని
పోయెను, రెండవ వీరభల్లాడనినామమును.....చుదాహరింపఁబ
డినది” అని వ్రాయుచున్నారు. వీరు వ్రాసినట్లు పల్నాటిపీఠచరి
త్రమునఁ బైనామములు పేర్కొనఁబడియుండినచో నతిసులభముగ
యధ్యక్షాలనిర్ణయ మగుచుండఁగాఁ బూర్వ లక్ష్మి నానాహక్ష్మములు
వట్టుట లేని కారణ ముందును? ఒకవేళ వారు గ్రంథములో వచ్చెడు
వారివామములను బరిశీలించక యట్లు వ్రాసియుందురా? లేదా, గ్రంథ
ములో నిట్టివామములు లేకయె యుండినను మనవీరభద్రరావుగారు
“మొదటి రెండవ” అని నిర్ధారణముచేసి వ్రాసి యుందురా? యని.

దీనికై యాగ్రంథమునఁ బైవారిపేరు లెట్లు వ్రాయఁబడినత్రా
తూచి నిర్ణయించుకొనుట యావశ్యకమై యున్నది. పల్నాటిపీఠచరి
త్రముయొక్క బాలచంద్రయధ్యక్షచరిత్రమునఁ

“ఒకవేయి యుక్త్యాల నొనరఁ బ్రకాశ
మద్రుడు పంపించె యాధపంగతిని.

కొండయన్న మరాఁ గోటకేతుండు.

వీరభల్లాగుండు ద్విక్రమాధ్యవకు. "

అని కవలవ్రతాపరుడ్ర గోటకేత వీరభల్లాగల్గములే కావచ్చును న్నది కాని "ప్రథమప్రతాపరుద్రుండు రెండవకేతరాఁ రెండవవీర భల్లాగుండు " అని రావుగారు వ్రాసినట్లు కానరావు. ఇదిగాక మఱి యొకస్థలమునఁ బైవారినామములు రావుగారు వ్రాసినట్లున్న వేమో యని యెప్పటఁజూచినఁ గాన రా వయ్యెను. ఇది గాక, పల్నాటివీర చరిత్రమును జక్కఁగాఁ బరిశీలించి యుద్ధకాలమునుగుఱించియు నితర విషయములను గుఱించియు 10 వేజ్ లుపోట్లారము వ్రాసిన అక్కిరాజు యనూకాంఠముగారు పైగ్రంథముయొక్క 34 వేజ్లో "విశ్వేయయ కాలు " అను దానిక్రింది పుట్నోట్లలో "ఇతఁడు ప్రతాపరుద్రీయకృతి క్రిందై శ్రీ. క. 1295 మొదలుకొని 1323 వఱకు రాజ్యము చేసి రుద్ర దేవికి చాహిత్రుడై ప్రఖ్యాతి వడసినప్రతాపరుద్రుండు కాక, కాకతి ప్రళయని తరువాత రాజ్యము చేసి మొదటిప్రతాపరుద్రుఁ డని చరిత్రములందుఁ జేర్చొనఁబడిన రుద్రదేవుడై యుండవలయును" అనియు, ఉపోద్ఘాతము 40 వేజ్లో "నలగాముండు లేఖలు వ్రాసినవారిలో వీరభల్లాగుండుగూడ నున్నాఁడు. వీరభల్లాగు రిద్దఱు గలరు. లింగా యతమతము స్థాపింపఁబడినతరువాత నున్నది రెండవవీరభల్లాగుండు కనుకఁ బల్నాటియుద్ధకాలమున నున్న చిరఁజ కావలెను " అనియు 37 వ వేజ్లో "వీరిలోఁ గోటకేతుండు సుప్రసిద్ధుఁ డైనభరణిగోటరాజు .....తలంపుతోఁ గోటకేతుండు సంధి కుదుర్చుటకై రాయబారిగఁ జూపి యుండ వచ్చు నని యూహించినచో వసందర్భ మేమి కాన రాదు " అనియు నూహగా వ్రాసియున్నారు. దీనివలనఁ బ్రమాణాం తరసహకారమున నితఁడు ప్రథమప్రతాపరుద్రుండు, రెండవకేతరాఁ, రెండవవీరభల్లాగుండు అని యేర్పడు నని వారియూహయము కాక

వచ్చుచున్నది. వారియిహోద్ధాత గ్రంథము వలె శీలించెగాక బ్రహ్మాణం తరసహకారముచేగే ఆయానామముల కర్థవిర్ణయము చేసివట్లు వ్యక్తము కాగలదు. అట్లుగాక ప్రత్యక్షముగఁ బ్రభుప్రతాపరుద్రాచినామము లేయందివచ్చో యుద్ధకాలవిర్ణయమునకై వా రంతగాఁ బ్రయాపనద తనుట తెల్లము గాక పోదు.

ఇట్లుండుటనుబట్టి వీరభద్రరావుగారిలేఖనమువకు నాధారము జరిశీలించ వలసి యున్నది. ఒకవేళఁ బ్రహ్మాణంతురములచే నిర్మితం బగుసిద్ధాంతమును వారట్లుపద్యపించినారనుకొన్న ననుకొనవచ్చును గాని యాబ్రహ్మాణంబు లేవ్వియో మనము జెలిసికొనుట యత్యంతా వశ్యకమై యున్నది.

ప్రతికల్పమున కర్థము నిర్ణయించునపు డాకల్పముయొక్క శక్తి జ్ఞాన మావశ్యకముగా నుండును. అయ్యది

“శక్తిగ్రహణో వ్యాకరణోపనానకోశాప్తవాక్య్యా ద్వ్యవహారశ్చ
వాక్యస్య కేవా ద్వివృతే ర్వదంతి సాన్నిధ్యత సిద్ధపదస్యవృద్ధాః”

అనుటచే వ్యాకరణాద్యధీనముగానున్నది. ప్రతాపరుద్ర కొటకేర వీర భట్టాచార్యములకు వీరు వ్రాసినయర్థమునందు శక్తి గల దని వ్యాకరణ కోశాదులం దెచ్చుటను వ్రాసి యుండ లేదు. అధునికసంకేతకల్పములు గాఁబట్టి వ్రాసియుండ లే దనుకొన్నను నివి నియతముగఁ బైవారినే బోధింపక యింకఁ గొందఱనుగూడ బోధించుచున్నవి. ‘కాకతిపంశ మునఁ బ్రతాపరుద్రు లిరువురు గల రనియు, కనిగిరి ప్రతాపరుద్రగణపతి మొద లగువారు కొందఱుండి రనియు వినుచున్నాము. ఇంకను లే రవి మన మెట్లు సిద్ధాంతీకరింపవచ్చును. “గణపతి కింగను గూఁతులు లే రని మన మెట్లు సిద్ధాంతీకరింపవచ్చును” అని 807 పేజీలో రావు గారే వ్రాసియున్నాడు గదా! కాఁబట్టి ప్రతాపరుద్రపద మనేకార్థకము.